Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEJ ADVOKÁTKY
VERICA TRSTENJAK
prednesené 29. novembra 2011 [1]

Vec C-453/10

Jana Pereničová,
Vladislav Perenič
proti
SOS financ, spol. s r. o.

[návrh na začatie prejudiciálneho konania podaný Okresným súdom Prešov (Slovensko)]

„Ochrana spotrebiteľa — Smernica 93/13/EHS — Článok 4 ods. 1 a článok 6 ods. 1 — Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách — Smernica 2005/29/ES — Nekalé obchodné praktiky v obchodnom vzťahu medzi podnikmi a spotrebiteľmi — Zmluva o spotrebiteľskom úvere stanovujúca úžernícke úroky — Vplyv nekalých obchodných praktík a nekalých podmienok na platnosť zmluvy ako celku“

Obsah

I – Úvod 3

II – Právny rámec 4

A – Právo Únie 4

1. Smernica 93/13 4

2. Smernica 87/102/EHS 5

3. Smernica 2005/29 5

B – Vnútroštátne právo 6

III – Skutkové okolnosti, konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky 7

IV – Konanie na Súdnom dvore 8

V – Hlavné tvrdenia účastníkov konania 8

1 — Jazyk prednesu: nemčina.
Jazyk konania: slovenčina.

A – O prvej prejudiciálnej otázke 8

B – O druhej prejudiciálnej otázke 9

1. Nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov ako nekalá obchodná praktika .. 9

2. Vplyv nekalých obchodných praktík na platnosť zmluvy 9

VI – Právne posúdenie 10

A – Úvodné poznámky 10

B – O prvej prejudiciálnej otázke 11

1. Minimálna úroveň ochrany stanovená právom Únie 11

a) V zásade neplatnosť iba jednotlivej zmluvnej podmienky 12

b) Výnimočne neplatnosť zmluvy ako celku 12

2. Diskrečná právomoc členských štátov zvýšiť úroveň ochrany 16

C – O druhej prejudiciálnej otázke 17

1. Prvá čiastková otázka: nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov ako nekalá obchodná praktika 17

a) O smernici 2005/29 17

b) Rozsah pôsobnosti smernice 2005/29 18

i) Existencia nekalej obchodnej praktiky 18

ii) Význam vymedzenia pôsobnosti v článku 3 ods. 2 smernice 18

iii) Predbežný návrh 20

c) Existencia nekalej obchodnej praktiky 20

i) Potreba koherentného výkladu práva ochrany spotrebiteľa 20

ii) Preskúmanie nekalej povahy obchodnej praktiky 21

– Existencia klamlivej činnosti v zmysle článku 5 ods. 4 písm. a) v spojení s článkom 6 ods. 1 písm. d) smernice 2005/29 21

– Subsidiárne konštatovanie porušenia požiadaviek odbornej starostlivosti 23

d) Návrh 24

2. Druhá čiastková otázka: Vplyv nekalých obchodných praktík na platnosť zmluvy 24

a) Relevantnosť smernice 87/102 24

b) Relevantnosť smernice 2005/29 25

c) Relevantnosť smernice 93/13 25

i) Pôsobnosť smernice 25

ii) Rozsah kontroly obsahu zmluvných podmienok 25

iii) Nekalá povaha zmluvnej podmienky 26

d) Návrh 28

3. Zhrnutie záverov 28

VII – Návrh 28

I – Úvod

1. Táto vec vychádza z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Okresný súd Prešov (ďalej len „vnútroštátny súd“) podľa článku 267 ZFEÚ, ktorým tento súd Súdnemu dvoru položil niekoľko otázok týkajúcich sa výkladu smernice 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách [2], ako aj smernice 2005/29 o nekalých obchodných praktikách na vnútornom trhu [3].

2. Dôvodom podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania je žaloba manželov Pereničovcov (ďalej len „žalobcovia vo veci samej“) na určenie neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorú uzatvorili so spoločnosťou SOS financ, spol. s r. o. (ďalej len „SOS“). Tvrdia, že sporná zmluva obsahuje množstvo podmienok, ktoré sú naformulované v ich neprospech a ktoré ich poškodzujú v ich postavení spotrebiteľov. V tejto súvislosti treba podľa nich považovať podmienky za nekalé v zmysle smernice 93/13, resp. za nekalé obchodné praktiky v zmysle smernice 2005/29. Z tejto okolnosti vyvodzujú záver, že spornú zmluvu treba vyhlásiť za neplatnú, pričom v záujme ochrany spotrebiteľov nepostačuje konštatovať iba čiastočnú neplatnosť. Treba naopak konštatovať neplatnosť celej zmluvy.

3. Táto vec Súdnemu dvoru ponúka možnosť ďalej rozvinúť svoju judikatúru týkajúcu sa ochrany spotrebiteľa a pritom najmä ujasniť, ako možno v prípade existencie nekalých podmienok upraviť nezáväznosť takýchto podmienok nariadenú normotvorcom Únie tak, aby sa primerane vyhovelo požiadavkám právnej istoty a ochrany spotrebiteľa. V tejto súvislosti treba preskúmať, či je pri tom rozhodujúci prípadný záujem spotrebiteľa na tom, aby nebol ďalej viazaný zmluvou, alebo či naopak v záujme stability právnych vzťahov a zmluvnej autonómie možno od spotrebiteľa očakávať, že bude naďalej viazaný čiastočne neplatnou zmluvou. Zároveň treba preskúmať, ako vplýva ochrana, ktorú obe smernice poskytujú spotrebiteľovi, v situácii, akou je predmetná vec, a či z konštatovania nekalej obchodnej praktiky v zmysle smernice 2005/29 možno prípadne vyvodiť záver, že zmluvná podmienka je podľa ustanovení smernice 93/13 nekalá.

2 — Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, s. 29; Mim. vyd. 12/002, s. 288).

3 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („smernica o nekalých obchodných praktikách“) (Ú. v. EÚ L 149, s. 22).

II – Právny rámec

A – *Právo Únie*

1. Smernica 93/13

4. Podľa článku 1 ods. 1 smernice 93/13 je jej účelom aproximovať zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia členských štátov, ktoré sa týkajú nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom.

5. Článok 3 smernice stanovuje:

„1. Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery [dobrej viery – *neoficiálny preklad*] spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

…

3. Príloha obsahuje indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé.“

6. Článok 4 smernice znie:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

2. Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné.“

7. Článok 6 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

8. Článok 8 smernice 93/13 stanovuje:

„Členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné [prísnejšie ustanovenia zlučiteľné – *neoficiálny preklad*] so zmluvou v oblasti obsiahnutej [upravenej – *neoficiálny preklad*] touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa.“

9. Bod 1 písm. g) v prílohe k smernici 93/13 považuje za nekalé také podmienky, ktorých zmyslom alebo účinkom je „umožniť predajcovi alebo dodávateľovi vypovedať zmluvu uzavretú na dobu neurčitú bez primeranej výpovednej doby okrem prípadov, keď sú vážne dôvody na takéto vypovedanie“.

2. Smernica 87/102/EHS

10. Účelom smernice 87/102[4] je aproximácia zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa spotrebiteľského úveru. Smernica 2008/48[5], ktorá nadobudla účinnosť 11. júna 2008, zrušila od 12. mája 2010 smernicu 87/102. Vzhľadom na to, že predmetná úverová zmluva bola medzi účastníkmi konania vo veci samej uzatvorená 12. marca 2008, je na predmetnú vec uplatniteľná výlučne smernica 87/102.

11. Článok 1 smernice 87/102 stanovuje:

„1. Táto smernica platí pre úverové zmluvy.

2. Na účely tejto smernice:

…

e) pojem ‚ročná percentuálna miera poplatkov' [nákladov – *neoficiálny preklad*] označuje úplné náklady na úver spotrebiteľa vyjadrené ako ročné percento objemu úveru získané a vyrátané podľa existujúcich metód členských štátov."

12. Článok 4 smernice znie:

„1. Úverová zmluva má písomnú formu. Spotrebiteľ dostane kópiu písomnej zmluvy.

2. Písomná zmluva zahŕňa:

a) vyjadrenie ročnej percentuálnej miery poplatkov [nákladov – *neoficiálny preklad*];

b) vyjadrenie podmienok, za ktorých môže byť ročná percentuálna miera poplatkov [nákladov – *neoficiálny preklad*] pozmenená.

V prípadoch, kde nie je možné stanoviť ročnú percentuálnu mieru poplatkov [nákladov – *neoficiálny preklad*], bude spotrebiteľ v písomnej zmluve zabezpečený zodpovedajúcimi informáciami. Tieto informácie obsahujú prinajmenšom podklady uvedené v druhej zarážke článku 6 ods. 1."

13. Článok 14 smernice znie:

„1. Členské štáty zabezpečia, že úverové zmluvy nezničujú [neporušujú – *neoficiálny preklad*], na škodu spotrebiteľa, ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré vyplývajú alebo sú v zhode s touto smernicou.

2. Členské štáty taktiež zabezpečia, aby sa ustanovenia, ktoré prijmú na vykonanie tejto smernice, neobchádzali v dôsledku formulácie dohôd, najmä však formou rozdelenia čiastky úveru do niekoľkých dohôd."

3. Smernica 2005/29

14. Článok 3 smernice 2005/29 definuje „rozsah pôsobnosti" smernice takto:

„1. Táto smernica sa uplatňuje na nekalé obchodné praktiky podnikateľov voči spotrebiteľom tak, ako sú ustanovené v článku 5, pred, počas a po uskutočnení obchodnej transakcie vo vzťahu k produktu.

4 — Smernica Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru (Ú. v. ES L 42, s. 48; Mim. vyd. 15/001, s. 326).

5 — Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, s. 66).

2. Táto smernica sa nedotýka zmluvného práva, a najmä pravidiel o platnosti, uzavieraní alebo účinkoch zmluvy.“

B – *Vnútroštátne právo*

15. Slovenský občiansky zákonník obsahuje tieto ustanovenia, ktoré upravujú právo spotrebiteľských zmlúv:

„§ 52

(1) Spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

(2) Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

…

(4) Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

…

§ 53

Spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len ‚neprijateľná podmienka‘). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne…

…

(4) Za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré

k) požadujú od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok, aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku,

…

(5) Neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.“

16. Zákon č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení zmien a doplnení stanovuje:

„§ 4

Zmluva o spotrebiteľskom úvere

1. Zmluva o spotrebiteľskom úvere musí mať písomnú formu, inak je neplatná, pričom spotrebiteľ dostane jedno vyhotovenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere.

2. Zmluva o spotrebiteľskom úvere okrem všeobecných náležitostí musí obsahovať

…

j) ročnú percentuálnu mieru nákladov a celkové náklady spotrebiteľa spojené so spotrebiteľským úverom, vypočítané na základe údajov platných v čase uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere,

…

Ak však zmluva o spotrebiteľskom úvere neobsahuje náležitosti podľa odseku 2 písm. … j), … poskytnutý úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov.“

17. Príloha 2 k zákonu č. 258/2001 stanovuje metódu výpočtu ročnej percentuálnej miery nákladov.

III – Skutkové okolnosti, konanie vo veci samej a prejudiciálne otázky

18. SOS poskytuje ako nebanková inštitúcia úvery na základe štandardných formulárových zmlúv aj spotrebiteľom.

19. SOS poskytla žalobcom 12. marca 2008 úver vo výške 150 000 SKK (4 979 eur), ktorý mali splatiť v 32-mesačných splátkach po 6 000 SKK (199 eur). Posledná 33. mesačná splátka mala byť samotná výška úveru, teda 150 000 SKK (4 979 eur). Manželia Pereničovci mali vrátiť 342 000 SKK (11 352 eur). SOS uviedla ročnú percentuálnu mieru nákladov vo výške 48,63 %. Podľa výpočtu súdu však ročná percentuálna miera nákladov bola až 58,76 %. SOS do výpočtu celkových nákladov úveru nezahrnula poplatok za poskytnutie úveru vo výške 2 500 SKK (83 eur).

20. Zmluva obsahuje viaceré podmienky, ktoré sú z pohľadu žalobcov v ich neprospech. Ich presný obsah je uvedený v uznesení o predložení návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Na účely tohto konania postačuje odkaz na tento dokument.

21. Z uznesenia o predložení návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že žalobcovia vo veci samej sa omeškali s platením splátok, čo malo za následok, že im spoločnosť SOS zaúčtovala zmluvnú pokutu vo výške 209 eur. Žalobcovia podali na vnútroštátny súd 23. decembra 2009 žalobu o neplatnosť úverovej zmluvy.

22. Vnútroštátny súd má pochybnosti o tom, či sporná zmluva obsahuje nekalú podmienku v zmysle smernice 93/13, a aké následky to má pre platnosť zmluvy. Vnútroštátny súd sa však predovšetkým pýta, v akom rozsahu treba vyhovieť požiadavkám ochrany spotrebiteľa – napríklad konštatovaním neplatnosti celej zmluvy – alebo či tomuto zámeru prípadne odporujú ustanovenia smernice 2005/29. Podľa názoru vnútroštátneho súdu je potrebný výklad práva Únie. Z uvedeného dôvodu tento súd konanie prerušil a Súdnemu dvoru položil nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Umožňuje rámec ochrany spotrebiteľa podľa článku 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v prípade zistenia nekalých zmluvných klauzúl v spotrebiteľskej zmluve vyvodiť záver, že zmluva ako celok spotrebiteľa nezaväzuje, ak je to pre spotrebiteľa výhodnejšie?

2. Umožňujú kritériá determinujúce nekalú obchodnú praktiku podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 dospieť k záveru, že ak dodávateľ uvedie v zmluve nižšiu ročnú percentuálnu mieru nákladov (RPMN) oproti skutočnej, možno považovať takýto postup dodávateľa voči spotrebiteľovi za nekalú obchodnú praktiku? Pripúšťa

smernica 2005/29 v prípade zistenia nekalej obchodnej praktiky nejaký vplyv na platnosť úverovej zmluvy a na dosiahnutie cieľa uvedeného v článku 4 ods. l a článku 6 ods. l smernice 93/13, ak je neplatnosť zmluvy pre spotrebiteľa výhodnejšia?“

IV – Konanie na Súdnom dvore

23. Uznesenie o predložení návrhu na začatie prejudiciálneho konania s dátumom 31. august 2010 bolo kancelárii Súdneho dvora doručené 16. septembra 2010.

24. Žalobcovia vo veci samej, slovenská, nemecká, rakúska a španielska vláda, ako aj Európska komisia podali písomné pripomienky v lehote stanovenej v článku 23 Štatútu Súdneho dvora.

25. Na pojednávaní 15. septembra 2011 boli prítomní splnomocnení zástupcovia žalobcov vo veci samej a slovenskej vlády, ako aj Komisie, ktorí predložili vyjadrenia.

V – Hlavné tvrdenia účastníkov konania

A – *O prvej prejudiciálnej otázke*

26. Žalobcovia vo veci samej tvrdia, že sa článok 6 smernice 93/13, podľa ktorého nie sú nekalé podmienky pre spotrebiteľa záväzné, má vykladať v tom zmysle, že sa zmluva, ktorá takéto podmienky obsahuje, musí vyhlásiť za neplatnú ako celok, keď je to pre spotrebiteľa výhodnejšie a on sa neplatnosti zmluvy domáha.

27. Nemecká vláda sa domnieva, že článok 6 smernice 93/13 stanovuje zásadu zachovania platnosti zmluvy, ktorá obsahuje nekalé podmienky. Iba výnimočne bude potrebné vyhlásiť za neplatnú celú zmluvu, a to v prípade, ak jej ďalšia existencia nebude možná bez uvedených podmienok. Smernica 93/13 rovnako predstavuje minimálnu harmonizáciu právnych poriadkov členských štátov v oblasti nekalých podmienok, takže sa členské štáty môžu slobodne rozhodnúť, či stanovia neplatnosť celých zmlúv obsahujúcich nekalé podmienky v prípade, že je to pre spotrebiteľa výhodnejšie.

28. Španielska vláda poukazuje na to, že cieľ sledovaný smernicou 93/13 spočíva skôr v zabezpečení ochrany spotrebiteľa pred podnikateľom, ako v zabezpečení slobodnej vôle zmluvných strán. Vzhľadom na cieľ ochrany spotrebiteľa by zmluva ako celok mohla byť zbavená všetkých účinkov voči spotrebiteľovi, ak by aj po odstránení nekalých podmienok vytvárala nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa.

29. Slovenská vláda, ktorá sa odvoláva na judikatúru Súdneho dvora, zastáva názor, že vnútroštátny súd musí preskúmať, či sporná zmluva môže existovať aj bez nekalej podmienky. V takejto situácii je preto úlohou uvedeného súdu vyvodiť všetky dôsledky, ktoré z toho vyplývajú podľa vnútroštátneho práva, s cieľom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný touto nekalou podmienkou.

30. Komisia pripomína, že podľa judikatúry Súdneho dvora vnútroštátnemu súdu prináleží, aby sa vyjadril k uplatňovaniu všeobecných kritérií posudzovania nekalého charakteru, ktoré sú upravené v smernici 93/13, na konkrétnu zmluvnú podmienku. Pokiaľ nie je možné predpovedať, ktoré zmluvné podmienky budú považované za nekalé, nedá sa vopred odhadnúť ani to, do akej miery môže mať toto zistenie nekalých podmienok za následok vyhlásenie neplatnosti úverovej zmluvy.

31. Pokiaľ ide o situácie, v ktorých zmluva nebude podľa článku 6 ods. 1 smernice 93/13 záväzná pre zmluvné strany, Komisia tvrdí, že to nastane v prípade, ak je objektívne nemožné, aby predmetná zmluva naďalej platila bez podmienok, ktoré boli vyhlásené za nekalé. Tvrdenie jednej zo zmluvných strán, že by neuzatvorila uvedenú zmluvu bez existencie týchto podmienok, samo osebe nepostačuje

na vyhlásenie neplatnosti zmluvy ako celku. Napriek tomu môže vnútroštátne právo stanoviť, že zmluva obsahujúca nekalé podmienky nebude ako celok záväzná pre spotrebiteľa, lebo smernica 93/13 zavádza len minimálnu harmonizáciu právnych poriadkov členských štátov a tým umožňuje členským štátom zabezpečiť vyšší stupeň ochrany spotrebiteľov.

B – *O druhej prejudiciálnej otázke*

1. Nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov ako nekalá obchodná praktika

32. Tak *nemecká vláda*, ako aj *španielska vláda* sa domnievajú, že uvedenie nižšej ročnej percentuálnej miery nákladov, ako je v skutočnosti, predstavuje nekalú obchodnú praktiku v zmysle ustanovení smernice 2005/29.

33. Hoci smernica 87/102 ukladá povinnosť uviesť ročnú percentuálnu mieru nákladov, tento predpis neupravuje následky jej nesprávneho uvedenia. Navyše sa z odkazu v prílohe II smernice 2005/29 na článok 3 smernice 87/102 dá usudzovať, že uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov je podstatnou informáciou v zmysle článku 7 smernice 2005/29. V dôsledku toho je opomenutie uvedenej informácie klamlivým opomenutím, ktoré článok 7 smernice 2005/29 zakazuje.

34. Komisia a *rakúska vláda* poukazujú na to, že nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov možno kvalifikovať ako nekalú obchodnú praktiku, pričom rakúska vláda zdôrazňuje, že v prejednávanej veci ide o klamlivú praktiku zakázanú článkom 6 smernice 2005/29. Toto kvalifikovanie však prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý podľa názoru Komisie musí predovšetkým skúmať, v akom rozsahu môže dotknutá obchodná praktika podstatným spôsobom narušiť ekonomické správanie priemerného spotrebiteľa.

35. Podľa názoru *slovenskej vlády* odkaz na smernicu 2005/29 nie je v prejednávanej veci relevantný. Pokiaľ ide o uplatniteľnosť tejto smernice, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania nevyplýva, že vo veci samej ide o obchodnú stratégiu hospodárskeho subjektu na účely odbytu výrobkov. Uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov každopádne nemožno považovať za obchodnú praktiku.

2. Vplyv nekalých obchodných praktík na platnosť zmluvy

36. Žalobcovia vo veci samej sa domnievajú, že smernica 2005/29, ktorej cieľom je posilniť ochranu spotrebiteľov voči nekalým obchodným praktikám, sa nemôže uplatňovať izolovane od režimu ochrany spotrebiteľa upraveného smernicou 93/13. Táto smernica sa tak má vykladať v tom zmysle, že ak nekalá obchodná praktika poškodí spotrebiteľa, táto okolnosť sa musí zohľadniť aj pri výklade článku 4 ods. 1 smernice 93/13, a to ako relevantná na účely posúdenia nekalej povahy zmluvnej podmienky. Z tohto dôvodu musí mať táto okolnosť vplyv na platnosť zmluvy.

37. Nemecká vláda sa naproti tomu domnieva, že vzhľadom na chýbajúce vzájomné odkazy medzi dotknutými smernicami zistenie nekalej obchodnej praktiky nemôže mať priamy vplyv na posúdenie nekalej povahy určitej podmienky. Uvedené zistenie nemôže mať vplyv ani na otázku platnosti zmluvy obsahujúcej nekalé podmienky, keďže smernica 2005/29, ako vyplýva z jej článku 3 ods. 2, sa netýka otázok platnosti zmluvy. Zistenie nekalej obchodnej praktiky však môže byť zohľadnené ako okolnosť súvisiaca s uzatvorením zmluvy, na ktorú odkazuje článok 4 ods. 1 smernice 93/13.

38. Podľa názoru *španielskej vlády* existencia nekalej obchodnej praktiky, akou je nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov, má v súlade s článkom 4 ods. 1 a článkom 6 ods. 1 smernice 93/13 vplyv na platnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere ako celku za podmienky, že neplatnosť uvedenej zmluvy je pre spotrebiteľa výhodnejšia.

39. Rakúska vláda uvádza, že smernica 2005/29 vylučuje, že by nekalé obchodné praktiky mohli mať vplyv na platnosť zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Sankcia neplatnosti dotknutej zmluvy je totiž s ohľadom na článok 13 uvedenej smernice neprimeraná. Okrem toho, keďže článok 3 ods. 2 smernice 2005/29 stanovuje, že táto smernica sa nedotýka zmluvného práva, a najmä pravidiel o platnosti, uzavieraní alebo účinkoch zmluvy, treba vychádzať z toho, že zistenie nekalej obchodnej praktiky nemá vplyv na platnosť zmluvy.

40. Slovenská vláda z článku 3 ods. 2 smernice 2005/29 vyvodzuje, že otázka nesprávneho uvedenia ročnej percentuálnej miery nákladov sa musí posudzovať z hľadiska ustanovení smerníc 87/102 a 93/13. Odvolávajúc sa na uznesenie vo veci Pohotovosť[6] poukazuje na to, že nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov môže predstavovať okolnosť, ktorú má vnútroštátny súd zohľadniť pri posúdení, či zmluvná podmienka tykajúca sa nákladov na úver je jasná a zrozumiteľná v zmysle článku 4 smernice 93/13. V dôsledku toho takéto posúdenie môže viesť k záveru o nekalej povahe zmluvnej podmienky, aj keby sa týkalo podstatnej okolnosti zmluvy.

41. Komisia poukazuje na to, že smernica 2005/29 podľa článku 3 ods. 2 vylučuje zo svojej pôsobnosti otázky týkajúce sa platnosti zmluvy, pričom zavádza úplnú harmonizáciu pravidiel o nekalých obchodných praktikách. V dôsledku toho vnútroštátna právna úprava, ktorá sankcionuje prípadné porušenie uvedenej smernice neplatnosťou úverovej zmluvy ako celku, nie je zlučiteľná s právom Únie. Keďže však smernica 87/102 nestanovuje konkrétnu sankciu v prípade nesprávneho uvedenia ročnej percentuálnej miery nákladov a vykonáva navyše len čiastočnú harmonizáciu vnútroštátnych právnych predpisov v oblasti spotrebiteľských úverov, každý členský štát je v tomto smere oprávnený prijať primeranú právnu úpravu. Pri výkone tejto právomoci sú uvedené členské štáty povinné rešpektovať zásady ekvivalencie a efektivity.

VI – Právne posúdenie

A – *Úvodné poznámky*

42. Prejudiciálne otázky sa vzťahujú na rozličné aspekty v súvislosti s ochranným systémom, ktorý vytvoril normotvorca Únie, aby ochránil spotrebiteľov pred použitím nekalých podmienok v obchodnom styku s podnikateľmi. Na ich postavenie do správnej vecnej súvislosti sa mi zdá potrebné pred ich posúdením v krátkosti uviesť zásadné body tohto systému ochrany, ako ho pôvodne stanovil normotvorca Únie a ako ho ďalej ovplyvňovala judikatúra Súdneho dvora.

43. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora vychádza systém ochrany vytvorený smernicou 93/13 z toho, že sa spotrebiteľ voči podnikateľovi nachádza v znevýhodnenom postavení pri vyjednávaní a má menej informácií, čo vedie k tomu, že súhlasí s vopred naformulovanými podmienkami podnikateľa bez toho, aby mohol ovplyvniť ich obsah.[7] Vzhľadom na túto situáciu znevýhodneného postavenia článok 6 ods. 1 smernice 93/13 stanovuje, že nekalé podmienky nie sú pre spotrebiteľa záväzné. Ako vyplýva z judikatúry, ide o kogentné ustanovenie, ktoré smeruje k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť.[8]

44. Na zabezpečenie ochrany stanovenej smernicou 93/13 Súdny dvor viackrát rozhodol, že tento nerovný stav medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom možno vyrovnať iba pozitívnym zásahom tretej strany, ktorá je nezávislá od zmluvných strán.[9] Vo svetle týchto zásad Súdny dvor stanovil, že vnútroštátny súd má posudzovať *ex offo* nekalú povahu zmluvnej podmienky.[10] Možnosť

6 — Uznesenie zo 16. novembra 2010, C-76/10, Zb. s. I-11557.

7 — Pozri rozsudky z 27. júna 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, C-240/98 až C-244/98, Zb. s. I-4941, bod 25, a z 26. októbra 2006, Mostaza Claro, C-168/05, Zb. s. I-10421, bod 25.

8 — Pozri rozsudky Mostaza Claro, už citovaný v poznámke pod čiarou 7, bod 36, a zo 4. júna 2009, Pannon GSM, C-243/08, Zb. s. I-4713, bod 25.

9 — Pozri rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, už citovaný v poznámke pod čiarou 7, bod 27; Mostaza Claro, už citovaný v poznámke pod čiarou 7, bod 26, ako aj zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, Zb. s. I-9579, bod 31.

10 — Rozsudok Asturcom Telecomunicaciones, už citovaný v poznámke pod čiarou 9, bod 32.

súdu skúmať aj bez návrhu nekalú povahu podmienky predstavuje podľa názoru Súdneho dvora „prostriedok vhodný zároveň na dosiahnutie výsledku stanoveného v článku 6 smernice 93/13, teda na zabránenie tomu, aby jednotlivý spotrebiteľ nebol viazaný nekalou podmienkou, a na prispenie k splneniu cieľa stanoveného v jej článku 7, pretože takéto preskúmanie môže mať odradzujúci účinok prispievajúci k ukončeniu používania nekalých podmienok v zmluvách uzavretých so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov“ [11]. Túto možnosť priznanú súdu považuje Súdny dvor za nevyhnutnú „na zabezpečenie účinnej ochrany spotrebiteľa, najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo, že tento spotrebiteľ o svojich právach nevie alebo má ťažkosti s ich uplatnením“ [12].

45. Otázky, ktoré vnútroštátny súd predkladá vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, síce majú súvislosť so systémom ochrany opísaným v týchto návrhoch v zásadných črtách, ich predmetom sú napriek tomu rozdielne právne aspekty. Svojou prvou prejudiciálnou otázkou vnútroštátny súd najprv požaduje informáciu týkajúcu sa rozsahu ochrany, ktorú spotrebiteľovi poskytuje článok 6 ods. 1 smernice 93/13. V konečnom dôsledku chce vedieť, či toto ustanovenie smernice členským štátom pri existencii nekalej podmienky umožňuje stanoviť právny následok neplatnosti celej zmluvy vo svojom vnútroštátnom právnom poriadku pre prípad, že by to pre spotrebiteľa bolo výhodnejšie ako ďalšia platnosť zmluvy bez tejto nekalej podmienky. Odpoveď na túto otázku si bude vyžadovať zaoberanie sa problematikou čiastočnej neplatnosti spotrebiteľských zmlúv, ako aj podmienkami ich ďalšej existencie. Druhá prejudiciálna otázka sa týka inej tematiky, a to súčinnosti tých právnych prostriedkov, ktorými chce normotvorca Únie zabezpečiť ochranu spotrebiteľa vo vzťahu k určitým obchodným praktikám považovaným za nekalé. Ide pritom v prvom rade o smernice 93/13 a 2005/29, na ktoré vnútroštátny súd výslovne odkazuje. Vzhľadom na skutočnosť, že sa táto prejudiciálna otázka položila v kontexte uzatvorenia zmluvy o spotrebiteľskom úvere, bude pri jej posudzovaní potrebné navyše zohľadniť aj predpisy smernice 87/102.

46. Vzhľadom na tematickú rozdielnosť otázok sa obidve prejudiciálne otázky musia ďalej posudzovať jednotlivo a v danom poradí.

B – *O prvej prejudiciálnej otázke*

47. Aby bolo možné odpovedať na prvú prejudiciálnu otázku, treba najprv ujasniť, akých právnych úprav sa konkrétne týka smernica 93/13 v súvislosti s prípadnou ďalšou existenciou zmlúv v prípade existencie nekalých podmienok. Na to je potrebný výklad jej smerodajných ustanovení so zohľadnením normotvorného cieľa vyjadreného v odôvodneniach.

1. Minimálna úroveň ochrany stanovená právom Únie

48. Vzhľadom na skutočnosť, že smernica jednak stanovuje iba minimálne predpisy, jednak ojedinele umožňuje odlišnú právnu úpravu na úrovni členských štátov, je na určenie rozsahu ochrany daného právom Únie v prvom rade potrebné ujasniť otázku, aké opatrenia sú členské štáty povinné podľa smernice 93/13 na ochranu spotrebiteľa prijať. Z tohto dôvodu sa pri výklade musia v prvom rade určiť záväzné právne povinnosti, ktoré normotvorca smernice uložil členským štátom a ktoré napokon predstavujú minimálnu úroveň ochrany stanovenú právom Únie. Tieto povinnosti treba ohraničiť voči tým ustanoveniam, ktoré členským štátom priznávajú diskrečnú právomoc pri tvorbe ich právnych poriadkov.

11 — Rozsudky z 21. novembra 2002, Cofidis, C-473/00, Zb. s. I-10875, bod 32, a Mostaza Claro, už citovaný v poznámke pod čiarou 7, bod 27.

12 — Rozsudky Cofidis, už citovaný v poznámke pod čiarou 11, bod 33, ako aj Mostaza Claro, už citovaný v poznámke pod čiarou 7, bod 28.

a) V zásade neplatnosť iba jednotlivej zmluvnej podmienky

49. Východiskovým bodom výkladu je centrálne ustanovenie článku 6 ods. 1 prvej polovice vety smernice 93/13, keďže stanovuje právne následky, ku ktorým musí podľa vôle normotvorcu smernice dôjsť pri používaní nekalých podmienok. Podľa tohto ustanovenia musia členské štáty vo svojich právnych poriadkoch náležite stanoviť, aby tieto podmienky v zmluvách, ktoré uzatvára predajca alebo dodávateľ so spotrebiteľom, „neboli záväzné pre spotrebiteľa“. Už zo znenia tohto ustanovenia je zrejmé, že právny následok neplatnosti nariadený normotvorcom smernice má účinky iba v prospech spotrebiteľa, zatiaľ čo zmluvná podmienka považovaná za nekalú nestratí svoju záväznosť pre predajcu alebo dodávateľa.

50. Toto ustanovenie je doplnené o ďalšie pravidlo v článku 6 ods. 1 druhej polovici vety, ktoré svojím spôsobom obsahuje upresnenie prvého pravidla. Podľa neho sú členské štáty povinné zabezpečiť, aby „zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok“. Podľa tohto ustanovenia je bežným dôsledkom existencie nekalej podmienky v zmluve neplatnosť iba tejto zmluvnej podmienky a zachovanie ostatných ustanovení dohody, ktorá po vylúčení nerovnováhy na škodu spotrebiteľa naďalej zaväzuje zmluvné strany. Zodpovedá to aj výkladu, ktorý zastával generálny advokát Tizzano vo svojich návrhoch vo veci Ynos [13]. Ako presvedčivo uviedol, tento predpis sa má chápať z hľadiska jeho normotvorného účelu. Jeho účelom je totiž vyváženie zmluvného postavenia spotrebiteľa tým, že zabraňuje tomu, aby bol viazaný nekalou podmienkou. Nemá ale chrániť predajcu alebo dodávateľa, ktorý by naopak mohol mať záujem na tom, aby sa oslobodil od povinností zo zmluvy, ktorá sa pre neho stáva po odstránení jednej alebo viacerých podmienok prípadne menej výhodná. [14] Článok 6 ods. 1 by bol, pokiaľ ide o jeho ochrannú funkciu, prevrátený naruby, ak by neplatnosť jednej alebo viacerých podmienok mala v každom prípade a nezávisle od ďalších faktorov za následok neplatnosť zmluvy ako celku.

51. V dôsledku toho možno pravidlo obsiahnuté v článku 6 ods. 1 smernice 93/13 chápať v tom zmysle, že členské štáty nie sú v prípade existencie nekalej podmienky v zásade povinné nariadiť neplatnosť celej zmluvy. Naopak, možno tento následok nezáväznosti pre spotrebiteľa v zásade obmedziť na dotknutú podmienku, zatiaľ čo zmluva ako taká naďalej existuje. [15]

b) Výnimočne neplatnosť zmluvy ako celku

52. Právny následok ďalšej existencie zmluvy, ako jednoznačne vyplýva z článku 6 ods. 1 druhej polovice vety smernice, ktorá obsahuje podmienkovú vetu („ak“), však neplatí bez výnimiek. Zmluva má naďalej platiť bez nekalej podmienky pre obidve strany, pokiaľ je to vôbec možné. *E contrario* to znamená, že nedochádza k viazanosti na zmluvu v prípadoch, v ktorých táto zmluva bez nekalej podmienky nemôže ďalej existovať.

53. Toto konštatovanie vedie k ďalšej otázke, podľa akých kritérií sa má posúdiť, či môže zmluva bez nekalej podmienky podľa tohto ustanovenia vôbec ďalej „existovať“. Vyjasnenie tejto otázky sa zdá ako relevantné práve vzhľadom na to, že vnútroštátny súd požaduje informácie o tom, aký význam má skutočný, resp. predpokladaný záujem spotrebiteľa na nezáväznosti zmluvy.

13 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Tizzano 22. septembra 2005 vo veci Ynos, rozsudok z 10. januára 2006, C-302/04, Zb. s. I-371, bod 79.

14 — Tamže, bod 80.

15 — V tomto zmysle PFEIFFER, T.: In: *Das Recht der Europäischen Union* (ed. E. GRABITZ, M. HILF), zväzok IV, A5, článok 6, bod 10, s. 3, ktorý zo znenia článku 6 ods. 1 druhej polovice vety dospel k záveru, že právne následky nekalosti podmienky (podľa vnútroštátneho práva neexistencia, absolútna alebo relatívna neplatnosť, nezáväznosť podmienky) sa spravidla musia obmedziť na nekalé podmienky, čo zároveň znamená, že zmluva v zostávajúcej časti naďalej účinne existuje.

54. Ako správne uviedli viacerí ďalší účastníci konania, do úvahy by teoreticky prichádzalo posúdenie buď na základe subjektívnych, alebo na základe objektívnych kritérií. V prípade posúdenia na základe subjektívnych kritérií, pri ktorom je rozhodujúci skutočný, resp. predpokladaný záujem spotrebiteľa ako zmluvnej strany, by vnútroštátny súd musel v jednotlivom prípade preskúmať, či by bola úplná neplatnosť zmluvy pre spotrebiteľa výhodnejšia. Možné by ale bolo aj posúdenie na základe objektívnych kritérií, pričom rozhodujúcim kritériom by bola napríklad vykonateľnosť zmluvy napriek neplatnosti jednotlivých nekalých podmienok.

55. Vnútroštátny súd svojou prejudiciálnou otázkou v zásade stanovuje predmet právneho preskúmania, ktoré sa musí vykonať. V tejto súvislosti treba poukázať na to, že predmetom prejudiciálnej otázky je iba prípadná relevantnosť subjektívnych kritérií – a to prípadná výhodnosť zmluvy pre spotrebiteľa – pre posúdenie prípadnej ďalšej existencie zmluvy. V tomto rozsahu by sa posúdenie, ktoré má vykonať Súdny dvor, mohlo v zásade obmedziť na tento aspekt bez toho, aby bolo nevyhnutne potrebné rozšíriť predmet preskúmania a zohľadniť prípadnú relevantnosť iných kritérií. Z tohto dôvodu najprv preskúmam, či smernica 93/13 zaväzuje členské štáty, aby vo svojich vnútroštátnych ustanoveniach stanovili, že v prípade otázky eventuálnej ďalšej existencie čiastočne neplatnej zmluvy treba zohľadniť skutočný, resp. predpokladaný záujem spotrebiteľa byť naďalej viazaný touto zmluvou.

56. Odpoveď na túto otázku je podľa môjho názoru jednoznačne záporná. Existujú závažné argumenty proti výkladu, podľa ktorého sa má posúdenie otázky, či môže zmluva bez nekalej podmienky podľa článku 6 ods. 1 druhej časti vety naďalej existovať, vykonať na základe subjektívnych kritérií.

57. Ako argument proti takémuto výkladu možno uviesť už znenie článku 6 ods. 1 smernice 93/13.

58. Smernica totiž neobsahuje výslovný odkaz na to, že má dôjsť k neplatnosti zmluvy ako celku pre prípad, že je to pre spotrebiteľa výhodnejšie. Spôsob, akým je toto ustanovenie naformulované, skôr umožňuje vyvodiť záver, že normotvorca smernice zamýšľal nariadiť neplatnosť zmluvy ako celku iba pre ohraničené výnimočné prípady. Vyplýva to zo skutočnosti, že tento právny následok naznačuje len vo vedľajšej vete a obmedzuje ho iba na jednoznačne vymedzené prípady. Porovnanie rozličných jazykových verzií tohto ustanovenia smernice podporuje výklad presadzovaný v tejto veci, podľa ktorého má byť ďalšia existencia zmluvy pravidlom, pričom nesmie byť závislá od situácie, ktorá je pre spotrebiteľa prípadne výhodnejšia.

59. Dvadsiate druhé odôvodnenie smernice 93/13, ktoré je naformulované ešte zreteľnejšie ako samotné ustanovenie, tento výklad potvrdzuje. Vyplýva z neho, že bez ohľadu na nezáväznosť jednotlivých nekalých podmienok stanovenú v článku 6 ods. 1, že „zmluva má byť naďalej záväzná pre zmluvné strany za týchto podmienok, ak jej plnenie môže pokračovať bez neprimeraných ustanovení“. Táto formulácia naznačuje objektívnu možnosť ďalšej existencie spornej zmluvy. Rozhodnutie o tom, či môže zmluva existovať naďalej, sa v žiadnom prípade neprenechá iba jednej zmluvnej strane, ale podľa všetkého podlieha objektívnemu preskúmaniu, ktoré má vykonať nezávislá strana. Tvorca smernice nikde nestanovuje, že okolnosť, že nezáväznosť zmluvy je pre spotrebiteľa výhodnejšia, má byť rozhodujúcim kritériom. Ak by normotvorca smernice tomuto aspektu pripísal význam, tak by mohol do tejto úpravy zaradiť aj subjektívne kritérium, ako napríklad možnosť očakávať od spotrebiteľa, aby bol naďalej viazaný čiastočne neplatnou zmluvou. Skutočnosť, že to neurobil, sa má chápať ako argument v prospech vedomého rozhodnutia proti zodpovedajúcej úprave.

60. V dôsledku toho nie je v žiadnom prípade možné zo znenia alebo zo systematiky smernice 93/13 odvodiť, že v rámci preskúmania, či môže zmluva bez nekalej podmienky v zmysle článku 6 ods. 1 naďalej existovať, má byť rozhodujúcim faktorom postavenie spotrebiteľa, prípadne pre neho výhodnejšia situácia vyplývajúca zo zrušenia zmluvy.

61. K rovnakému záveru sa dospeje, ak sa pri výklade zohľadní zmysel a účel smernice 93/13.

62. Ako už bolo uvedené v úvode k týmto návrhom, ochranný systém vytvorený smernicou 93/13 je založený na domnienke, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, pokiaľ ide o jeho postavenie pri vyjednávaní a o jeho informovanosť, čo má za následok, že spravidla bude súhlasiť s vopred naformulovanými podmienkami predajcu alebo dodávateľa bez toho, aby mohol ovplyvniť ich obsah. Z toho vyplývajúcej nerovnováhe medzi zmluvnými právami a povinnosťami strán v zmysle článku 3 ods. 1 smernice sa má podľa vôle normotvorcu Únie zabrániť tým, že podmienky považované za nekalé sa podľa článku 6 ods. 1 smernice 93/13 vyhlásia pre spotrebiteľa za nezáväzné. Súdny dvor toto ustanovenie správne chápal ako kogentné ustanovenie, ktoré vzhľadom na nerovné postavenie jednej zo zmluvných strán smeruje k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktorú zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktorá medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť.

63. Ako vyplýva zo šiesteho odôvodnenia smernice 93/13, jej účelom je v tejto súvislosti „odstrániť nekalé podmienky z týchto zmlúv“. Jej cieľom ale nie je, ako už bolo konštatované, vyhlásiť zmluvy na základe nekalých podmienok, ktoré obsahujú, za neplatné. Cieľ, ktorý sleduje normotvorca smernice, spočíva výlučne v nastolení rovnováhy, nie však v odstránení zmluvy ako celku. Vyhlásením neplatnosti celých zmlúv v závislosti od záujmu spotrebiteľa by sa nenastolila rovnosť medzi zmluvnými stranami. Opravným zásahom na nastolenie rovnováhy zmluvy uzatvorenej pri výkone zmluvnej autonómie oboch strán sa má táto zmluva práve opraviť a nie zničiť.

64. Okrem toho by sa zrušil základ pre obchodné konanie hospodárskych subjektov na vlastnú zodpovednosť. Obeťou právneho systému, ktorý kategoricky a bez výnimky stanovuje neplatnosť celých zmlúv, ak je výhodná iba pre jednu zmluvnú stranu, by bola zmluvná autonómia. Jednostranne zvýhodňovaný spotrebiteľ by bol totiž zbavený zodpovednosti pred uzatvorením zmluvnej povinnosti dôkladne navzájom zvážiť výhody a nevýhody a podľa toho rozumne konať. Prístup, ktorý sleduje tvorca smernice, primerane zohľadňuje túto zásadu, ktorá má vysoké postavenie v právnom poriadku Únie [16], v rozsahu, v akom sa obmedzuje na to, čo je nevyhnutné na nastolenie rovnosti zmluvných strán, zatiaľ čo okrem toho nariaďuje viazanosť zmluvných strán existujúcimi dohodami, ktoré boli uzatvorené dobrovoľne.

65. Z tohto dôvodu by právny stav vyzeral úplne inak, ak by sa posúdenie otázky, či môže zmluva obsahujúca nekalé podmienky ďalej existovať, odvíjalo výlučne od toho, aká je pre spotrebiteľa v konkrétnom prípade najvýhodnejšia situácia. Existovalo by tu riziko, že by sa vzťah medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom opäť dostal do nerovnováhy, a tentokrát výlučne v prospech spotrebiteľa. Odstránil by sa tým síce rozdiel medzi zmluvnými právami a povinnosťami v prospech predajcu alebo dodávateľa, čo by zodpovedalo cieľom smernice, ale nezabezpečila by sa tým rovnováha sledovaná tvorcom smernice. Tvorca smernice sledoval vyrovnanie existujúcich nevýhod pre spotrebiteľa. Nemožno ale vychádzať z toho, že chcel spotrebiteľovi dopomôcť k právnemu postaveniu, ktoré by prevyšovalo postavenie, aké obyčajne majú v obchodnom styku dvaja rovnocenní zmluvní partneri. Prísne vzaté, neexistuje ani vecne odôvodniteľný dôvod oslobodiť spotrebiteľa od povinností, ktoré mu ukladá zmluva s rovnocenným partnerom, ak sa k splneniu týchto povinností zaviazal dobrovoľne a s vedomím ich rozsahu.

66. Zodpovedá to aj názoru generálneho advokáta Tizzana, ako ho vyjadril vo svojich návrhoch vo veci Ynos. Uviedol v nich, že sa od tohto pravidla obsiahnutého v smernici 93/13, podľa ktorého musí zmluva napriek nekalej podmienke naďalej existovať, možno odchýliť iba vtedy, ak táto zmluva nemôže objektívne existovať bez nekalej podmienky, nie však už vtedy, keď sa podľa posúdenia *a posteriori* zdá, že jedna zo zmluvných strán by zmluvu bez tejto podmienky neuzavrela. [17]

16 — Súdny dvor vo svojej judikatúre často odkazoval na zásadu autonómie vôle v jej príslušných formách. Pozri rozsudky z 9. marca 2006, Werhof, C-499/04, Zb. s. I-2397, bod 23; z 5. októbra 1999, Španielsko/Komisia, C-240/97, Zb. s. I-6571, bod 99; z 30. apríla 1998, Bellone/Yokohama, C-215/97, Zb. s. I-2191, bod 14, a z 10. júla 1991, Neu a i., C-90/90 a 91/90, Zb. s. I-3617, bod 13.

17 — Návrhy vo veci Ynos, už citované v poznámke pod čiarou 13, bod 79.

67. Argumenty, ktoré boli uvedené v súvislosti s nevyhnutnosťou zachovať zásadu zmluvnej autonómie, ako aj zabezpečiť vyrovnanosť zmluvných vzťahov medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, sa napokon musia posúdiť vo svetle ďalšieho cieľa smernice. Treba totiž pripomenúť, že smernica 93/13 bola podľa svojho prvého odôvodnenia prijatá na účely postupného vytvorenia vnútorného trhu.[18] Ako vyplýva z jej druhého a tretieho odôvodnenia, smeruje k tomu, aby odstránila výrazné rozdiely v právnych predpisoch v jednotlivých členských štátoch týkajúcich sa nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Tvorca smernice okrem lepšej ochrany spotrebiteľa podľa siedmeho odôvodnenia zamýšľal v rozsahu pôsobnosti smernice stimulovať hospodársku súťaž („predajcom tovarov a dodávateľom služieb sa tým pomôže pri ich predaji tovaru a dodávaní služieb doma, ako aj na vnútornom trhu“). Obchodná činnosť sa ale môže vyvíjať iba tam, kde sa účastníkom hospodárskej súťaže zabezpečí právna istota. Patrí k tomu ochrana dôvery účastníkov hospodárskej súťaže v zachovanie existencie zmluvných vzťahov. Pravidlo, podľa ktorého platnosť zmluvy ako celku závisí od záujmu iba jednej zmluvnej strany, nielenže tejto dôvere neprospieva, ale dlhodobo ňou môže dokonca otriasť. V rovnakej miere, ako by tým mohlo dôjsť k zníženiu ochoty predajcov alebo dodávateľov uzatvárať zmluvy so spotrebiteľmi, mohol by byť podľa okolností zmarený cieľ vytvoriť vnútorný trh. To zohľadňuje aj pravidlo v článku 6 smernice 93/13 tým, že sa obmedzuje na to, aby zabezpečilo rovnováhu v zmluvných vzťahoch.

68. Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že subjektívny postoj spotrebiteľa k zvyšku zmluvy, ktorý sa nemá považovať za nekalý, nemožno považovať za rozhodujúce kritérium, ktoré rozhoduje o jeho ďalšom osude. Rozhodujúce sú podľa môjho názoru skôr iné faktory, ako napríklad skutočná možnosť ďalšieho vykonania zmluvy, ktorá sa musí posúdiť objektívne.[19] Na posledné uvedené možno podľa okolností odpovedať záporne, ak v dôsledku neplatnosti jednej alebo viacerých podmienok odpadne základ pre uzatvorenie zmluvy z hľadiska oboch zmluvných strán.[20] Celková neplatnosť zmluvy by napríklad výnimočne prichádzala do úvahy v prípade, ak by bolo možné vychádzať z toho, že by sa obchod bez neplatnej časti podľa zhodnej skutočnej alebo hypotetickej vôle oboch strán neuskutočnil, keďže by *účel* alebo *právna povaha* zmluvy už neboli tie isté. Preskúmanie, či jednotlivý prípad tieto podmienky spĺňa, prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý bol poverený uplatniť smernicu 93/13, resp. jej právo, ktorým sa preberá.

69. Tento súd má osobitnú úlohu pri posudzovaní otázky, či môže zmluva bez ohľadu na existenciu nekalej podmienky ďalej existovať[21], v neposlednom rade na základe jeho znalostí vnútroštátneho práva, ale aj na základe skutočných rámcových podmienok veci, o ktorej má rozhodnúť. V tejto súvislosti stačí uviesť len rozsudok Freiburger Kommunalbauten[22], v ktorom Súdny dvor poukázal na to, že nekalosť určitej zmluvnej podmienky sa podľa článku 4 smernice 93/13 posudzuje „so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy“[23]. V tomto rozsudku Súdny dvor poukázal najmä na nevyhnutnosť posudzovať spornú zmluvnú podmienku v celkovom kontexte relevantného vnútroštátneho práva. Dospel totiž

18 — V tejto súvislosti treba zohľadniť, že s cieľom spoločného trhu normotvorca Únie zároveň predpokladal zásadu slobodnej vôle, ktorá je vyjadrená v už uvedenej zmluvnej autonómii. Autonómia vôle, trhové hospodárstvo a hospodárska súťaž sa navzájom podmieňujú (pozri RIESENHUBER, K.: *Privatrechtsgesellschaft: Entwicklung, Stand und Verfassung des Privatrechts*. Tübingen 2007, s. 13 a nasl.). Autonómia vôle predpokladá existenciu trhu a vedie k hospodárskej súťaži; ochrana hospodárskej súťaže pred skreslením zabezpečuje existenciu trhu a tým aj možnosť voľby pre záujemcov. Zásada samostatnej tvorby právnych vzťahov jednotlivcom podľa vlastnej vôle je spoločné jadro základných slobôd, ktoré rozširujú možnosť autonómneho konania až za hranice členských štátov.

19 — KAPNOPOULOU, E.: *Das Recht der missbräuchlichen Klausel in der Europäischen Union*. Tübingen 1997, s. 152, v žiadnom prípade nevidí možnosť ďalšieho vykonania zmluvy, ak sa medzery, ktoré za sebou zanechala takáto zmluva po konštatovaní nekalosti jednotlivých podmienok, napokon preukážu ako príliš rozsiahle.

20 — Podmienkou existencie zmluvy je, že zmluva môže podľa nemeckého znenia textu existovať „na tom istom základe“ („auf derselben Grundlage“). Touto nie celkom jasnou formuláciou sa má rozumieť ďalšia existencia za inak rovnakých podmienok. Vyplýva to z porovnania s inými verziami textu, ktoré zhodne uvádzajú zmluvné podmienky (francúzština: „selon les mêmes termes“; angličtina: „upon these terms“; taliančina: „secondi i medesimi termini“; španielčina: „en los mismos términos“). Táto podmienka je splnená, ak zmluva môže podľa svojho účelu a svojej právnej povahy existovať ďalej aj bez nekalých podmienok (pozri PFEIFFER, T.: c. d., bod 11, s. 3).

21 — Pozri uznesenie Pohotovosť, už citované v poznámke pod čiarou 6, bod 61.

22 — Rozsudok z 1. apríla 2004, Freiburger Kommunalbauten, C-237/02, Zb. s. I-3403.

23 — Tamže, bod 21.

k záveru, že sa v prípade posúdenia, ktoré treba vykonať, „majú zohľadniť aj následky, ktoré môže mať podmienka v rámci práva uplatniteľného na zmluvu, čo evokuje preskúmanie vnútroštátneho právneho systému“ [24]. Treba teda konštatovať, že vnútroštátne právo je prípadne relevantné v prípade otázky, či môže zmluva napriek čiastočnej neplatnosti ďalej existovať. [25]

70. Súhrnne treba konštatovať, že právo Únie nezaväzuje členské štáty, aby vo svojich vnútroštátnych ustanoveniach stanovili, že v prípade konštatovania nekalých podmienok v spotrebiteľskej zmluve táto zmluva ako celok nezaväzuje spotrebiteľa, ak je to pre neho výhodnejšie. Z toho vyplýva, že sa od úrovne ochrany stanovenej smernicou 93/13 neodchýli smerom nadol ani v prípade, že právo členských štátov pri posudzovaní platnosti zmluvy nepripisuje význam skutočnej, resp. predpokladanej vôli spotrebiteľa nebyť ďalej viazaný touto zmluvou.

2. Diskrečná právomoc členských štátov zvýšiť úroveň ochrany

71. Treba pripomenúť, že smernica 93/13, ako jasne vyplýva z jej dvanásteho odôvodnenia, stanovuje iba čiastočnú a minimálnu harmonizáciu vnútroštátnych právnych predpisov týkajúcich sa nekalých podmienok. [26] Zásadným normatívnym výrazom uskutočnenia minimálnej harmonizácie, na ktorej je založená táto smernica, je právomoc stanovená v článku 8, ktorá výslovne priznáva členským štátom právo prijať v oblasti upravenej touto smernicou prísnejšie opatrenia, zlučiteľné so zmluvou, na zabezpečenie vyššej úrovne ochrany pre spotrebiteľa. *E contrario* možno z tohto ustanovenia zároveň vyvodiť, že s povinnosťami vyplývajúcimi zo smernice je nezlučiteľné odchýliť sa od nej smerom nadol, teda úroveň ochrany spotrebiteľa, ktorá by zaostávala za cieľmi smernice, by nebola v súlade s požiadavkami smernice. Ako som už uviedla v mojich návrhoch vo veci Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, toto uskutočnenie minimálnej harmonizácie priznáva členským štátom výraznú diskrečnú právomoc [27], ktorú obmedzujú iba všeobecné hranice práva Únie, predovšetkým primárne právo. [28]

72. Z tohto dôvodu môžu členské štáty upraviť následky neplatnosti na ochranu spotrebiteľa aj prísnejšie, ako to stanovuje článok 6 smernice 93/13. Prijatie prísnejších vnútroštátnych právnych predpisov opierajúcich sa o článok 8, ktoré stanovujú neplatnosť zmluvy ako celku v prípade existencie jednej alebo viacerých nekalých podmienok, pokiaľ sa posledná uvedená možnosť pre spotrebiteľa ukáže ako výhodnejšia [29], je výrazom legitímneho výkonu právomoci udelenej normotvorcom Únie na dosiahnutie vyššej úrovne ochrany spotrebiteľa.

24 — Tamže. Následky zistenia nekalej povahy zmluvnej podmienky sa od jedného právneho poriadku k druhému môžu líšiť. Aj z tohto dôvodu stanovuje článok 6 ods. 1 smernice 93/13 neutrálnym spôsobom, že nekalé podmienky musia byť pre spotrebiteľa „nezáväzné“. Toto ustanovenie sa obmedzuje na stanovenie určitého výsledku, ktorého dosiahnutie musia členské štáty zabezpečiť pri preberaní smernice, ale bez toho, aby konkrétne určilo, či sa dotknutá podmienka má vyhlásiť za neplatnú, resp. za neúčinnú. To sa skôr prenecháva vnútroštátnemu právu, ktoré upraví konkrétne právne následky. Použitie neutrálnych pojmov normotvorcom Únie je v konečnom dôsledku prejavom uznania rôznorodosti občianskych právnych poriadkov a tradícií v rámci Únie (o pôvode Európskeho občianskeho práva pozri RAINER, M.: *Introduction to Comparative Law*. Wien 2010, s. 27 a nasl.).

25 — Pozri KAPNOPOULOU, E.: c. d., s. 151, ktorá poukazuje na to, že smernica 93/13 neobsahuje koncept právnych následkov upravený taxatívne. Stanovuje iba usmernenia a na konkrétne určenie jednotlivých právnych následkov odkazuje na vnútroštátne právo členských štátov. Vnútroštátnym právnym poriadkom prináleží určiť, ako sa má zaobchádzať so zmluvou, ktorá má medzery. V závislosti od okolností prípadu by do úvahy prichádzal odkaz na dispozitívne právo, doplňujúci výklad zmluvy, reklasifikácia zmluvy alebo celková neplatnosť.

26 — Pozri rozsudok z 3. júna 2010, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/08, Zb. s. I-4785, body 28 a 29.

27 — Tamže, body 28 a 29.

28 — Členské štáty musia pri výkone právomoci uvedenej v článku 8 smernice dodržať všeobecné hranice práva Únie. Rozumie sa nimi primárne právo vrátane základných slobôd, ako aj ostatné sekundárne právo (pozri KAPNOPOULOU, E.: c. d., s. 163).

29 — Ako správne uviedla KAPNOPOULOU, E.: c. d., s. 162, členské štáty totiž môžu stanoviť iba pravidlá, ktoré voči úrovni ochrany smernice 93/13 predstavujú „plus“, ale nie napríklad „aliud“ alebo dokonca „mínus“.

73. Pochybnosti týkajúce sa zlučiteľnosti takejto vnútroštátnej právnej úpravy upravujúcej ochranu spotrebiteľa s vyššie uvedeným cieľom vytvorenia vnútorného trhu [30] neexistujú, pokiaľ sa neprimerane neobmedzia základné slobody. [31] Posúdenie tejto otázky ale v konečnom dôsledku závisí od obsahu príslušnej vnútroštátnej úpravy.

74. Zo všetkého uvedeného vyplýva, že členské štáty môžu stanoviť právny následok neplatnosti celej zmluvy vo svojich vnútroštátnych právnych poriadkoch pre tie prípady, v ktorých je to pre spotrebiteľa výhodnejšie ako ďalšia existencia zmluvy. Právo Únie neprikazuje obmedziť právny následok neplatnosti na dotknutú zmluvnú podmienku.

C – *O druhej prejudiciálnej otázke*

75. Druhá otázka sa skladá z dvoch čiastkových otázok. Svojou prvou čiastkovou otázkou požaduje vnútroštátny súd objasniť, či nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve o spotrebiteľskom úvere predstavuje nekalú obchodnú praktiku v zmysle smernice 2005/29. Vo svojej druhej čiastkovej otázke sa vnútroštátny súd pýta, aké následky má takéto zaradenie ako nekalá obchodná praktika pre platnosť dotknutej zmluvy.

1. Prvá čiastková otázka: nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov ako nekalá obchodná praktika

a) O smernici 2005/29

76. Pokiaľ ide o prvú otázku, treba najprv poukázať na to, že smernica 2005/29 úplne harmonizuje pravidlá týkajúce sa nekalých obchodných praktík podnikov voči spotrebiteľom. Má to za následok, že členské štáty – na rozdiel od prebratia smernice 93/13 – nemôžu prijať prísnejšie opatrenia, ako sú stanovené v smernici, a to ani na dosiahnutie vyššej úrovne ochrany spotrebiteľa. [32]

77. Jedným z centrálnych ustanovení smernice 2005/29 je článok 5, ktorý stanovuje zákaz nekalých obchodných praktík a okrem toho uvádza kritériá umožňujúce určiť ich nekalú povahu. Podľa článku 5 ods. 2 je obchodná praktika nekalá, ak je v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti a podstatne narušuje alebo je spôsobilá podstatne narušiť ekonomické správanie priemerného spotrebiteľa vo vzťahu k produktu. Okrem toho článok 5 ods. 4 smernice presne definuje dve kategórie nekalých obchodných praktík, a to praktiky, ktoré „sú klamlivé“ a ktoré „sú agresívne“ podľa špecifických kritérií uvedených v článkoch 6 a 7, ako aj 8 a 9 smernice. V prílohe I smernica napokon stanovuje taxatívny zoznam 31 obchodných praktík, ktoré sa podľa jej článku 5 ods. 5 považujú za nekalé „za každých okolností“. V dôsledku toho, ako výslovne spresňuje odôvodnenie č. 17 smernice, možno iba tieto obchodné praktiky považovať za nekalé bez toho, aby boli jednotlivo posudzované podľa ustanovení článkov 5 až 9 tejto smernice.

30 — Pozri bod 67 týchto návrhov.

31 — Pritom v súvislosti so špecifickou činnosťou poskytovania úveru v rámci podnikateľskej činnosti treba mať na zreteli predovšetkým slobodné poskytovanie služieb a v menšej miere aj voľný pohyb kapitálu (pozri rozsudok z 3. októbra 2006, Fidium Finanz, C-452/04, Zb. s. I-9521, bod 43; o slobodnom poskytovaní služieb pozri WEISS, F., WOOLDRIDGE, F.: *Free Movement of Persons within the Eurpean Community*. 2. vyd. Alphen aan den Rijn 2007, s. 123 a nasl.). V prípade zmlúv týkajúcich sa kúpy hnuteľných tovarov by bol naopak relevantný voľný pohyb tovaru.

32 — Pozri rozsudky z 9. novembra 2010, Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, C-540/08, Zb. s. I-10909, body 27 a 30; zo 14. januára 2010, Plus Warenhandelsgesellschaft, C-304/08, Zb. s. I-217, bod 41, a z 23. apríla 2009, VTB-VAB a Galatea, C-261/07 a C-299/07, Zb. s. I-2949, bod 52.

78. Na účely uplatnenia práva vnútroštátnymi súdmi a správnymi orgánmi je potrebné najprv odkázať na zoznam 31 prípadov nekalých obchodných praktík uvedený v prílohe I. Pokiaľ je možné zaradiť nekalú praktiku pod jeden z uvedených prípadov, musí sa zakázať. Nie je teda potrebné pristúpiť k širšej analýze týkajúcej sa účinkov dotknutej praktiky. Ak skutkové okolnosti daného prípadu nezodpovedajú žiadnej z praktík v zozname, treba preskúmať, či zodpovedajú niektorému zo všeobecných príkladov klamlivých a agresívnych praktík upravených všeobecnou klauzulou. Vtedy a len v prípade, ak to tak nie je, sa uplatní všeobecná klauzula článku 5 ods. 1 smernice. [33]

b) Rozsah pôsobnosti smernice 2005/29

i) Existencia nekalej obchodnej praktiky

79. Predtým ako sa dostaneme k preskúmaniu nekalosti obchodnej praktiky na základe všetkých okolností jednotlivého prípadu, treba zistiť, či predmetná vec vôbec patrí do rozsahu pôsobnosti smernice 2005/29. Na tento účel by musela obchodnú činnosť, o ktorú ide v konaní vo veci samej, konkrétne uzatvorenie zmluvy o spotrebiteľskom úvere, zahŕňať zákonná definícia pojmu „obchodné praktiky podnikateľov voči spotrebiteľom“ uvedeného v článku 2 písm. d).

80. V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 2 písm. d) smernice definuje použitím mimoriadne širokej formulácie pojem „obchodná praktika“ ako „konanie, opomenutie, spôsob správania alebo vyjadrenie, obchodná komunikácia vrátane reklamy a marketingu obchodníka, priamo spojené s podporou, predajom alebo dodávkou produktu spotrebiteľom“ [34]. Táto definícia tak aj zahŕňa všetky úkony podnikateľa, ktorých cieľom je priviesť spotrebiteľa k uzatvoreniu zmluvy [35]. Podľa tejto širokej definície možno aj vo veci samej predmetné ponúkanie úverových obchodov považovať za úkon, ktorý súvisí s predajom produktu, konkrétne finančnej služby. Podľa toho vo veci samej ide na rozdiel od názoru slovenskej vlády [36] o prípad „obchodných praktík“ v zmysle článku 2 písm. d) smernice 2005/29.

ii) Význam vymedzenia pôsobnosti v článku 3 ods. 2 smernice

81. Keďže činnosť predmetná vo veci samej zodpovedá najširšiemu významu definície „obchodných praktík“, má sa rozsah pôsobnosti podľa článku 3 ods. 1 smernice 2005/226 zároveň považovať za daný.

82. V tejto súvislosti však vzniká otázka, či je smernica 2005/29 pre riešenie problematiky vo veci samej vôbec relevantná. Za určitých okolností by bolo možné vylúčiť jej uplatniteľnosť na úrovni právnych následkov. Na tento účel treba ale najskôr určiť predmet návrhu na začatie prejudiciálneho konania. Posledné uvedené je pri odbornom preskúmaní prejudiciálnych otázok a úvah obsiahnutých v uznesení o predložení návrhu na začatie prejudiciálneho konania v zásade zamerané na odpoveď na otázku, či právo Únie okolnosť, že podnikateľ pri uzatváraní spotrebiteľskej zmluvy uvedie nesprávne údaje – pričom vo veci samej ide o uvedenie nižšej ročnej percentuálnej miery nákladov, ako je v skutočnosti, – odsúdi a postihne tým, že nariadi neplatnosť dotknutej zmluvnej podmienky.

33 — Pozri návrhy z 3. septembra 2009, ktoré som predniesla vo veci Plus Warenhandelsgesellschaft (rozsudok už citovaný v poznámke pod čiarou 32, bod 74).

34 — Pozri rozsudok Mediaprint Zeitungs- und Zeitschriftenverlag, už citovaný v poznámke pod čiarou 32, bod 17.

35 — Pozri ORLANDO, S.: The Use of Unfair Contractual Terms as an Unfair Commercial Practice. In: *European Review of Contract Law*. Zv. 7, 2007, č. 1, s. 40, podľa ktorého názoru obchodné praktiky zahŕňajú všetky úkony podnikateľa, ktoré môžu ovplyvniť rozhodnutie spotrebiteľa týkajúce sa uzatvorenia zmluvy.

36 — Pozri bod 13 podania slovenskej vlády.

83. Otázka relevantnosti smernice 2005/29 vzniká práve z dôvodu, že tento právny akt neobsahuje žiadne ustanovenia, ktoré by ako právny následok stanovovali neplatnosť takejto podmienky. Namiesto toho článok 3 ods. 2 smernice 2005/29 stanovuje, že sa „táto smernica nedotýka zmluvného práva a najmä pravidiel o platnosti, uzavieraní alebo účinkoch zmluvy“. Táto právna úprava sa má, tak podľa svojho znenia („nedotýka“), ako aj podľa svojho systematického postavenia v článku 3, ktorý stanovuje rozsah pôsobnosti smernice, ako aj jej vzťah k iným právnym aktom Únie, chápať v zmysle právnej úpravy vymedzujúcej pôsobnosť, ktorá má podľa výslovnej vôle normotvorcu Únie umožniť použitie špecifických predpisov práva Únie, a to bez ohľadu na prípadnú uplatniteľnosť smernice 2005/29. Týmto spôsobom má byť naďalej možné použitie špecifických inštrumentov na ochranu spotrebiteľa stanovených v dotknutých právnych aktoch. Okolnosť, že smernica 2005/29 je uplatniteľná na určité skutkové okolnosti, nemôže podľa konceptu, na ktorom je založený článok 3 ods. 2, v žiadnom prípade obmedziť možnosti právnej ochrany, na ktoré má spotrebiteľ nárok na základe zmluvného práva – napríklad vypovedanie zmluvy alebo zníženie protiplnenia.

84. K predpisom uvedeným v článku 3 ods. 2 smernice 2005/29, ktoré upravujú zmluvné právo a najmä platnosť zmluvy, bez pochýb patria aj ustanovenia smernice 93/13. V úvode uvedený ochranný systém vytvorený touto smernicou, ktorého hlavnou súčasťou je článok 6, sa totiž týka aspektov zmluvného práva, keďže upravuje právnu účinnosť jednotlivých zmluvných podmienok, ktoré použil predajca alebo dodávateľ v obchodnom styku so spotrebiteľom. Dochádza v ňom k *úprave jednotlivých zmluvných právnych vzťahov* medzi dvomi rozdielnymi kategóriami súkromných osôb v tom zmysle, že nekalé podmienky musia byť pre spotrebiteľa nezáväzné, pričom členské štáty zabezpečia, že ich občianskoprávne poriadky tento právny následok aj stanovia.[37] Na základe dôsledného uplatnenia právnej úpravy článku 3 ods. 2 smernice 2005/29 vymedzujúcej pôsobnosť by sa ustanovenia smernice 93/13 museli obdobne považovať za uplatniteľné.

85. Keďže právny následok neplatnosti jednotlivých zmluvných podmienok nestanovuje smernica 2005/29, ale za určitých podmienok smernica 93/13, má sa smernica 2005/29 v konečnom dôsledku považovať za irelevantnú na riešenie problematiky vo veci samej. Žiadne z jej ustanovení nemožno použiť ako právny základ pre vyhlásenie neplatnosti spornej zmluvnej podmienky.[38] Okrem toho sa zdá, že z tejto domnienky implicitne vychádza aj vnútroštátny súd, keďže v druhej čiastkovej otázke, ktorú treba ešte preskúmať, žiada o objasnenie právnych následkov, ktoré by prípadne malo zaradenie ako nekalej obchodnej praktiky podľa smernice 2005/29 pre uplatnenie článku 6 smernice 93/13. Otázka sa teda týka vzájomných účinkov článku 5 a nasl. smernice 2005/29 a článku 6 smernice 93/13, čo si bude vyžadovať aj výklad posledného uvedeného ustanovenia smernice.

37 — V tomto zmysle ORLANDO, S.: c. d., s. 35, s odkazom na to, že článok 6 smernice 93/13 upravuje právne zaobchádzanie s nekalými podmienkami, to znamená aspekt individuálnych zmluvných právnych vzťahov medzi predajcami alebo dodávateľmi a spotrebiteľmi. Podobne tiež TILMANN, I.: *Die Klauselrichtlinie 93/13/EWG auf der Schnittstelle zwischen Privatrecht und öffentlichem Recht*, s. 10, podľa ktorého má smernica 93/13 z hľadiska zjednocovania súkromného práva v EÚ pod európske smernice o ochrane spotrebiteľa mimoriadny význam, keďže sa týka zmluvného práva a tým centrálnej oblasti súkromného práva. Vnútroštátne zmluvné právo členských štátov sa prebratím smernice výrazne zmenilo. Smernica vedie k postupnej harmonizácii rozličných zmluvných právnych poriadkov týkajúcich sa zmlúv, ktorá pripravuje pôdu pre vytvorenie európskeho súkromného práva. Podobne tiež BASEDOW, J.: Grundlagen des Europäischen Privatrechts. In: *Juristische Schulung*, 2004, s. 94, ktorý považuje prebratie smernice 93/13 za súčasť zjednocovania súkromného práva a poukazuje na to, že smernica 93/13 bola prebratá viacerými spôsobmi, tak napríklad vo vnútroštátnych občianskych zákonníkoch (Nemecko, Taliansko, Holandsko), v osobitnom zákone o spotrebiteľoch (Rakúsko, Francúzsko, Grécko a čiastočne aj Fínsko a Španielsko), v osobitných zákonoch o obchodných praktikách (Belgicko), o spotrebiteľských zmluvách (Švédsko) a o všeobecných obchodných podmienkach (Španielsko, Portugalsko), ako napokon aj nástrojom práva, ktorý takmer doslovne smernicu prebral (Spojené kráľovstvo, Írsko). Podľa názoru MICKLITZ, H.-W.: AGB-Gesetz und die EG-Richtlinie über missbräuchliche Vertragsklauseln in Verbraucherverträgen. In: *Zeitschrift für Europäisches Privatrecht*, 1993, s. 533, zasiahla Únia prostredníctvom smernice 93/13 prvýkrát do ústrednej oblasti občianskeho práva.

38 — Ako správne uvádza ABBAMONTE, G.: The Unfair Commercial Practices Directive and its General Prohibition. In: *The regulation of unfair commercial practices under EC Directive 2005/29 – New rules and new techniques*, Norfolk 2007, s. 16, okolnosť, že spotrebiteľ uzatvoril zmluvu z dôvodu, že sa stal obeťou nekalej obchodnej praktiky, sa má z hľadiska smernice 2005/29 posúdiť ako irelevantná, keďže táto smernica nestanovuje právne prostriedky na dosiahnutie neplatnosti zmluvy. Smernica 2005/29 rovnako neobmedzí možnosti právnej ochrany, ktoré prináležia spotrebiteľovi na základe zmluvného práva. Spotrebiteľ musí teda o právnu ochranu požiadať občiansky súd, pričom okolnosť, že zmluva bola uzatvorená s použitím nekalých obchodných praktík, bude dôležitým aspektom, ktorý bude občiansky súd povinný zohľadniť.

iii) Predbežný návrh

86. Súhrnne treba konštatovať, že smernica 2005/29 v žiadnom prípade nie je na úrovni právnych následkov uplatniteľná na predmet, akým je predmet vo veci samej.

c) Existencia nekalej obchodnej praktiky

i) Potreba koherentného výkladu práva ochrany spotrebiteľa

87. Z tohto dôvodu sú v zásade zbytočné ďalšie úvahy o tom, či predmetná činnosť spĺňa charakteristiku pojmu „nekalé obchodné praktiky“ v zmysle článku 5 a nasl. tejto smernice.

88. Rozhodnutie normotvorcu Únie neuplatňovať smernicu 2005/29 v jednotlivo stanovených prípadoch na úrovni právnych následkov ešte nutne neznamená, že posúdenie hodnôt, ktoré v nej vykonal a ktoré aj tvoria základ pre predpisy tejto smernice, nemá mať vplyv na výklad iných právnych aktov upravujúcich vzťah medzi podnikateľmi a spotrebiteľmi. Z celkového systematického pohľadu na právne akty prijaté na ochranu spotrebiteľa vyplýva, že medzi týmito právnymi aktmi existujú rôznorodé prepojenia, ktoré treba v rámci výkladu zohľadniť.[39] Právne akty Únie v oblasti práva ochrany spotrebiteľa, ktoré sa vzájomne dopĺňajú, treba z tohto dôvodu chápať ako súčasť jednotnej celkovej právnej úpravy. Roztrieštenie práva[40] v oblasti práva Únie týkajúceho sa ochrany spotrebiteľa, ktoré pretrváva dodnes, je dôsledkom historického vývoja, počas ktorého normotvorca Únie vzhľadom na uskutočnenie skutočného vnútorného trhu postupne a v súlade s dosiahnutým *acquis* upravil jednotlivé oblasti života pre obchodné transakcie medzi podnikmi a spotrebiteľmi. Smernica 2005/29 neupravuje zmluvné právo iba z dôvodu, že tieto aspekty normotvorca Únie už upravil okrem iného v smernici 93/13. Obidve smernice upravujú vlastnú, presne určenú oblasť života: smernica 2005/29 zakazuje používanie nekalých obchodných praktík, ktoré môžu zásadne ovplyvniť ekonomické správanie spotrebiteľov, zatiaľ čo smernica 93/13 zakazuje používanie nekalých podmienok v obchodnom styku so spotrebiteľmi.

89. Napriek existencii samostatných aktov právnej úpravy nie je jasné vymedzenie príslušného rozsahu pôsobnosti smerníc vždy jednoduché. Dôvodom je jednak to, že sa úkony zahrnuté v smerniciach v skutočnom živote často prelínajú. Jednak je to tým, že pojem „obchodné praktiky“ je formulovaný veľmi široko a v konečnom dôsledku zahŕňa množstvo obchodných úkonov. Táto okolnosť zo smernice

39 — Pozri ORLANDO, S.: c. d., s. 38, ktorý hovorí o potrebe „normatívnej koordinácie“ medzi smernicami 2005/29 a 93/13 na odstránenie možností vzniknutia konfliktu. Autor správne poukazuje na to, že ťažkosti koordinácie smerníc pomocou výkladu pochádzajú z osobitnej štrukturálnej komplexnosti práva Únie. Súhra jednotlivých smerníc nie je vždy jasná na prvý pohľad. Z tohto dôvodu nie je koherentný výklad, ktorý zahŕňa všetky právne akty, vždy jednoduchý.

40 — Deficity minimálnej harmonizácie a postupu špecifického pre toto odvetvie viedli k potrebe silnejšej konvergencie a analýzy vzniknutých rozdielov v spotrebiteľskom práve Únie (pozri ALPA, G., CONTE, G., CARLEO: La costruzione del diritto dei cosumatori. In: *I diritti dei consumatori*; ed. Guido ALPA, zv. 1, s. 5). Diskusia o vývoji európskeho spotrebiteľského práva sa datuje od roku 1999, keď Európska rada v záverečnom vyhlásení z Tampere zistila prípadnú potrebu väčšieho súladu občianskoprávnych predpisov členských štátov (v tejto súvislosti pozri ČIKARA, E.: *Gegenwart und Zukunft der Verbraucherkreditverträge in der EU und in Kroatien*. Wien 2010, s. 47; o bodoch náznakov harmonizácie v práve nekalej súťaže pozri WUNDERLE, T.: *Verbraucherschutz im Europäischen Lauterkeitsrecht*. Tübingen 2010, s. 97 a nasl.). V tom období sa začali zintenzívňovať snahy Komisie o konsolidáciu zmluvného práva. Oznámenie Komisie predložené v roku 2003 „Koherentné európske zmluvné právo – akčný plán“ navrhlo vypracovať „spoločný referenčný rámec“ ako voliteľný nástroj, ktorý by mal obsahovať spoločné pravidlá a spoločnú terminológiu európskeho zmluvného práva. V ďalšom slede vypracovala *Study Group on a European Civil Code* ako medzinárodná výskumná sieť akademický návrh spoločného referenčného rámca. Na základe týchto prípravných prác zriadila Európska komisia v apríli 2010 skupinu odborníkov k spoločnému referenčnému rámcu európskeho zmluvného práva, ktorá 3. mája 2011 predložila štúdiu vykonateľnosti. Táto štúdia predstavuje koherentný systém pravidiel zmluvného práva, ktorý by sa v budúcnosti mohol dať využiť ako voliteľný nástroj európskeho zmluvného práva (v tejto súvislosti pozri tiež Zelená kniha Komisie o možnostiach politík s cieľom dosiahnuť pokrok v oblasti európskeho zmluvného práva pre spotrebiteľov a podniky KOM[2010] 348 v konečnom znení, najmä možnosť č. 4). V tejto súvislosti sa nesmie opomenúť plánovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady o právach spotrebiteľov, ktorej cieľom je prekonať právne roztrieštenie v spotrebiteľskom práve. Postoj Európskeho parlamentu vyjadrený pri prvom čítaní 23. júna 2011 v súvislosti s prijatím tejto smernice predpokladá zmenu smernice 93/13 a smernice Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES z 25. mája 1999 o určitých aspektoch predaja spotrebného tovaru a záruk na spotrebný tovar, ako aj zrušenie smernice Rady 85/577/EHS z 20. decembra 1985 na ochranu spotrebiteľa pri zmluvách uzatváraných mimo prevádzkových priestorov a smernice Európskeho Parlamentu a Rady 97/7/ES z 20. mája 1997 o ochrane spotrebiteľa vzhľadom na zmluvy na diaľku, pričom posledné dve uvedené smernice sa majú nahradiť jedinou smernicou.

2005/29 v určitej miere robí všeobecnú právnu úpravu oproti špeciálnej právnej úprave, akou je napríklad smernica 93/13. [41] Zmyslom a účelom právnej úpravy vymedzujúcej pôsobnosť v článku 3 ods. 2 smernice 2005/29 je zabezpečiť, aby medzi oboma smernicami nedošlo k neželanému prelínaniu na úrovni právnych následkov.

90. Toto vymedzenie však nie je samoúčelné, ale sleduje určitý koncept právnej úpravy vytvorený normotvorcom Únie. Nemôže najmä viesť k tomu, že sa jednotné skutkové okolnosti, na ktoré by v zásade boli uplatniteľné obe smernice, posúdia právne rozdielne. Skôr je potrebný koherentný výklad relevantných právnych noriem, aby sa zabránilo odporujúcim si výsledkom hodnotenia. Je to o to potrebnejšie, že obe smernice vykazujú konvergenciu vo svojich smeroch ochrany v rozsahu, v akom je ich cieľom chrániť schopnosť posudzovania a slobodu rozhodovania v obchodnom styku. [42]

91. Úzku súvislosť medzi obidvomi smernicami možno znázorniť na základe niekoľkých konštelácií prípadu: tak je napríklad vzhľadom na skutkové okolnosti vo veci samej možné, že nekalosť obchodnej praktiky spočíva práve v použití nekalých podmienok v zmysle smernice 93/13 v spotrebiteľských zmluvách. [43] Ak podnikateľ takéto podmienky použije, malo by byť možné považovať to za klamlivé konanie, keďže sa sprostredkuje nesprávna informácia, resp. spotrebiteľ ostane neinformovaný o skutočnom rozsahu zmluvných práv a povinností – najmä pokiaľ ide o práva a povinnosti vyplývajúce z nekalých a tým pre spotrebiteľa nezáväzných podmienok. Podobne treba posúdiť konšteláciu prípadu, v ktorej podnikateľ naformuluje ústredné podmienky zmluvy nejasne a nezrozumiteľne, aby spotrebiteľovi neposkytol podstatné informácie. Naopak, je aj možné, že nesprávne a tým klamlivé údaje v zmluvnej podmienke v zmysle smernice 2005/29 práve vytvárajú jej nekalú povahu. Posledný uvedený prípad je aj situácia, o ktorej sa vnútroštátny súd zjavne domnieva, že o ňu ide vo veci samej, a ktorú treba ďalej bližšie ozrejmiť.

92. V záujme koherentného výkladu práva Únie na ochranu spotrebiteľov sa zdá potrebné preskúmať, či uvedenie nižšej ročnej percentuálnej miery nákladov, ako je v skutočnosti, možno považovať za „nekalú obchodnú praktiku“ v zmysle článku 5 a nasl. smernice 2005/29. Aké závery treba z tohto posúdenia vyvodiť pre výklad smernice 93/13, sa má preskúmať v rámci druhej čiastkovej otázky.

ii) Preskúmanie nekalej povahy obchodnej praktiky

93. Existenciu „nekalej obchodnej praktiky“ treba preskúmať na základe schémy uvedenej v bode 78 týchto návrhov.

– Existencia klamlivej činnosti v zmysle článku 5 ods. 4 písm. a) v spojení s článkom 6 ods. 1 písm. d) smernice 2005/29

94. Na začiatok treba konštatovať, že nesprávne uvedenie sumy, akou je percentuálna ročná miera nákladov v zmluve o spotrebiteľskom úvere, nezodpovedá žiadnemu z prípadov nekalých obchodných praktík uvedených v prílohe I smernice. Keďže takéto údaje nie sú uvedené medzi obchodnými praktikami vymenovanými v prílohe I, ktoré sa za každých okolností považujú za nekalé, môžu byť v podstate zakázané len vtedy, ak sú nekalými obchodnými praktikami napríklad preto, lebo sú klamlivé alebo agresívne v zmysle smernice.

41 — Tak aj ORLANDO, S.: c. d., s. 38, 40, s odkazom na širokú definíciu pojmu „obchodné praktiky“. Podľa jeho názoru normotvorca Únie smernicou 2005/29 zaviedol „všeobecné právo“ do právneho poriadku Únie tým, že prijal rad pravidiel, ktoré obsahujú všeobecné zásady, pojmy a kritériá.

42 — Pozri odôvodnenia č. 6, 7 a 8 smernice 2005/29, ako aj ôsme a pätnáste smernice 93/13.

43 — V tomto zmysle ORLANDO, S.: c. d., s. 25, ktorý sa zaoberá otázkou, či je použitie nekalých podmienok v zmysle smernice 93/13 zároveň aj nekalou obchodnou praktikou v zmysle smernice 2005/29. Na túto otázku v zásade odpovedá kladne: takéto použitie treba najmä považovať za klamlivú obchodnú praktiku, keďže spravidla bola poskytnutá nesprávna informácia alebo spotrebiteľ ostane neinformovaný, pokiaľ ide o jeho práva a povinnosti súvisiace s vykonaním zmluvy, najmä vzhľadom na práva a povinnosti vyplývajúce z nekalých (a tým neplatných) zmluvných podmienok. Autor ďalej poukazuje na to, že nejasnú a nezrozumiteľnú formuláciu ústredných zmluvných podmienok možno považovať aj za opomenutie podstatných informácií v zmysle článku 7 smernice 2005/29.

Pozitívne činnosti obchodníka

95. Vzhľadom na skutočnosť, že agresívnu obchodnú praktiku možno z dôvodu chýbajúcich indícií pre použitie prostriedkov ako obťažovanie, obmedzovanie, násilie alebo iné neprípustné ovplyvňovanie vo veci samej *a priori* vylúčiť, treba ďalej preskúmať, či sú splnené znaky klamlivej obchodnej praktiky podľa článku 5 ods. 4 písm. a) smernice 2005/29. Na tento účel treba konštatovať, že smernica rozlišuje medzi klamlivými činnosťami (článok 6) a klamlivým opomenutím (článok 7), pričom obe kategórie sú konkrétne upravené osobitne. Vzhľadom na správne právne posúdenie veci samej je teda rozhodujúca identifikácia relevantného druhu činnosti.

96. Obchodná praktika ako tá vo veci samej spočívajúca v uvedení nižšej ročnej percentuálnej miery nákladov, ako je v skutočnosti, v úverovej zmluve možno podľa môjho názoru skôr zaradiť do kategórie uvedenej ako prvá, keďže k vplývaniu na obchodné rozhodnutie spotrebiteľa rozhodne došlo pozitívnym konaním podnikateľa, a to prostredníctvom nesprávnych údajov vzhľadom na bod zmluvy, ktorý sa podľa článku 6 ods. 1 smernice považuje za zásadný. Takéto správanie sa nemôže považovať iba za opomenutie, ktoré vyplýva z neposkytnutia informácií. Tým je, na rozdiel od názoru nemeckej vlády [44], vylúčená uplatniteľnosť právnej úpravy obsiahnutej v článku 7 ods. 1 smernice, ktorá sa zaoberá osobitným prípadom opomenutia vecných informácií.

Ovplyvnenie rozhodnutia spotrebiteľa o obchodnej transakcii

97. Body zmluvy, ktoré tvorca smernice považuje za zásadné, sú uvedené v článku 6 ods. 1. Vychádzajúc zo širokého a tým pre spotrebiteľa výhodnejšieho výkladu ustanovení smernice, možno ročnú percentuálnu mieru nákladov v zmluve o spotrebiteľskom úvere subsumovať pod pojem „cena“ v zmysle článku 6 ods. 1 písm. d), keďže sa ročná percentuálna miera nákladov má podľa zákonnej definície obsiahnutej v článku 1 ods. 2 písm. e) smernice 87/102 považovať za časť celkových nákladov, ktoré musí spotrebiteľ vynaložiť na to, aby mu bol poskytnutý úver. Úroky predstavujú z právneho hľadiska odmenu za pôžičku poskytnutú na určité obdobie. Podľa toho možno nesprávne vypočítanie ročnej percentuálnej miery nákladov, ako k nemu došlo podľa údajov vnútroštátneho súdu vo veci samej, zaradiť do „výpočtu ceny“ v zmysle tohto predpisu.

98. V tejto súvislosti treba poukázať na to, že posúdenie výpočtu ceny ako nesprávneho zo strany vnútroštátneho súdu je pre Súdny dvor záväzné po prvé preto, že sa výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov podľa článku 1 ods. 2 písm. e) smernice 87/102 orientuje podľa existujúcich metód členských štátov, ktorých správne uplatnenie môže vnútroštátny súd aj sám overiť, a po druhé preto, že vnútroštátny súd je v prejudiciálnom konaní príslušný pre zisťovanie skutkového stavu.

99. Pokiaľ ide o ďalšie podmienky článku 6 ods. 1 smernice 2005/29, treba konštatovať, že nesprávne údaje v súvislosti s ročnou percentuálnou mierou nákladov – najmä, ak je uvedená ako výrazne nižšia, ako je v skutočnosti – sú aj spôsobilé uviesť priemerného spotrebiteľa do omylu a zapríčiniť, že spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil. Z reálneho hľadiska totiž treba vychádzať z toho, že priemerný spotrebiteľ si spravidla vyžiada ponuky od viacerých potenciálnych úverových inštitútov a svoje rozhodnutie o zobratí úveru urobí na základe porovnania týchto ponúk vrátane pravdepodobných nákladov. Inými slovami, porovnateľne výhodné úverové podmienky majú spravidla rozhodujúci vplyv na tvorbu vôle spotrebiteľa.

100. Právo Únie zohľadňuje záujem spotrebiteľa o informácie tým, že v smernici 87/102, ktorá bola prijatá s dvojitým cieľom, a to jednak vytvoriť spoločný trh pre spotrebiteľské úvery (tretie až piate odôvodnenie) a jednak chrániť spotrebiteľov, ktorí si takéto úvery berú (šieste, siedme a deviate odôvodnenie), výslovne vyžaduje, aby bol spotrebiteľ primerane oboznámený s podmienkami úveru a nákladmi na úver, ako aj so svojimi povinnosťami. Vyplýva to jednak z ôsmeho odôvodnenia, jednak

44 — Pozri bod 43 podania nemeckej vlády.

z normatívu obsiahnutého v článku 4 ods. 2 písm. a) smernice 87/102 uviesť v každej písomnej zmluve ročnú percentuálnu mieru nákladov. Normatív poskytnúť osobe, ktorá si berie úver, pri uzatváraní zmluvy všetky údaje, ktoré by mohli mať vplyv na rozsah jej povinností, má, ako opätovne uviedol Súdny dvor vo svojej judikatúre, za cieľ chrániť spotrebiteľa pred nespravodlivými podmienkami úveru, a má ho rozsiahlo oboznámiť s podrobnosťami plnenia zmluvy. [45]

101. Vyššie uvedené ustanovenia smernice 87/102 dokazujú, že v prípade ročnej percentuálnej miery nákladov ide o zásadný údaj v rámci uzatvorenia úverových zmlúv [46], bez ktorého nemôže spotrebiteľ spravidla urobiť rozumné rozhodnutie. Spotrebiteľ je z tohto dôvodu vo výraznej miere závislý od správnosti týchto údajov. Zavádzanie práve vzhľadom na tieto informácie, či už úmyselné, alebo z nedbanlivosti, sa nevyhnutne prejaví v jeho neprospech. V neposlednom rade na základe významu tohto údaja pre spôsobilosť spotrebiteľa urobiť rozhodnutie a na základe rozsiahlych dôsledkov nesprávneho rozhodnutia vyžaduje článok 3 smernice 87/102 informovanie o ňom dávno pred uzatvorením zmluvy, a to v rámci reklamy.

102. Potvrdzuje sa tu presadzovaný názor, podľa ktorého sú nesprávne údaje pri uzatváraní zmlúv o úvere v zásade spôsobilé ovplyvniť rozhodnutie spotrebiteľa o obchodnej transakcii v zmysle smernice 2005/29, ďalej odôvodnením č. 10 tejto smernice, ktoré, ako správne uvádza slovenská vláda [47], svojím spôsobom predstavuje prepojenie so smernicou 87/102, ktorá je v tejto veci relevantná. Z toho vyplýva, že smernica 2005/29 „poskytuje ochranu spotrebiteľom tam, kde neexistujú osobitné predpisy pre určité odvetvie na úrovni Spoločenstva, a zakazuje obchodníkom vytvárať klamlivú predstavu o povahe produktov“. Tvorca smernice ďalej poukazuje na to, že „je to obzvlášť dôležité pri zložitých produktoch s vysokou mierou rizika pre spotrebiteľov, ako [sú] napríklad *niektoré produkty finančných služieb*“ [48]. Tieto tvrdenia dokazujú, že normotvorca Únie veľmi dobre vedel, aké riziko existuje pre spotrebiteľa v tejto špecifickej obchodnej oblasti. Toto riziko sa vo veci samej prejavilo práve v uzatvorení úverovej zmluvy.

103. Podľa uvedeného ide z objektívneho hľadiska o klamlivú činnosť v zmysle článku 5 ods. 4 písm. a) v spojení s článkom 6 ods. 1 písm. d) smernice 2005/29. Z tohto dôvodu predstavuje nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov v zmluve o spotrebiteľskom úvere „nekalú obchodnú praktiku“ v zmysle tejto smernice.

– Subsidiárne konštatovanie porušenia požiadaviek odbornej starostlivosti

104. Napokon treba ešte krátko uviesť aspekt súvisiaci s prípadným naplnením skutkovej podstaty porušenia odbornej starostlivosti podľa článku 2 ods. 2 písm. a) smernice 2005/29, na ktorý poukázal aj vnútroštátny súd vo svojom uznesení o predložení návrhu na začatie prejudiciálneho konania [49], ako aj viacerí ďalší účastníci konania vo svojich písomných vyjadreniach.

105. Ako vyplýva zo znenia článku 5 ods. 4 („najmä“) smernice 2005/29, klamlivé a agresívne obchodné praktiky predstavujú iba osobitné formy nekalých obchodných praktík. Toto ustanovenie neobsahuje ani vlastný odkaz na koncept odbornej starostlivosti, keďže klamlivé alebo dokonca agresívne zaobchádzanie so spotrebiteľmi považuje tvorca smernice už samo osebe za konanie v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti. Z tohto dôvodu nie je v rámci uplatňovania tejto smernice potrebné preskúmať klamlivú, resp. agresívnu obchodnú praktiku v súvislosti s tým, či zodpovedá odbornej starostlivosti podnikateľa. Príslušné právne preskúmanie je potrebné až v prípade, že do

45 — Pozri uznesenie Pohotovosť, už citované v poznámke pod čiarou 6, bod 68, a rozsudok z 23. marca 2000, Berliner Kindl Brauerei, C-208/98, Zb. s. I-1741, bod 21.

46 — Pozri uznesenie Pohotovosť, už citované v poznámke pod čiarou 6, bod 70, a rozsudok zo 4. marca 2004, Cofinoga, C-264/02, Zb. s. I-2157, body 26 a 27.

47 — Pozri bod 14 podania slovenskej vlády.

48 — Odôvodnenie č. 10, kurzívou zvýraznila generálna advokátka.

49 — Pozri s. 11 uznesenia o predložení návrhu na začatie prejudiciálneho konania.

úvahy prichádza uplatniteľnosť generálneho ustanovenia článku 5 ods. 1.[50] Obdobne to okrem toho platí aj pre znak skutkovej podstaty uvedený v článku 5 ods. 2 písm. b) „podstatného narušenia ekonomického správania priemerného spotrebiteľa“, ktorý v zásade zodpovedá požiadavke uloženej v článku 6 ods. 1, podľa ktorej musí byť obchodná praktika spôsobilá ovplyvniť rozhodnutie spotrebiteľa o obchodnej transakcii.

106. Vzhľadom na skutočnosť, že o klamlivú činnosť v zmysle článku 5 ods. 4 písm. a) smernice ide už podľa v tejto veci vykonaného právneho posúdenia skutkových okolností, je podľa môjho názoru osobitné preskúmanie týchto znakov skutkovej podstaty zbytočné. Iba pre istotu poukazujem na to, že nesprávny údaj týkajúci sa ročnej percentuálnej miery nákladov z dôvodu nesprávneho výpočtu iba ťažko môže vyhovovať požiadavkám odbornej starostlivosti. Od podnikateľa totiž možno očakávať, že svoju obchodnú činnosť vykonáva v súlade s relevantnou legislatívou, a pokiaľ ide o zaobchádzanie so spotrebiteľom, vykazuje osobitnú starostlivosť, keďže spotrebiteľ je odkázaný na odborné znalosti podnikateľa. Ako som uviedla v úvode v rámci môjho posúdenia účelu právnej úpravy článku 6 smernice 93/13[51], osobitná potreba ochrany spotrebiteľa vyplýva z toho, že sa spravidla nachádza v horšom postavení pri vyjednávaní voči predajcovi alebo dodávateľovi a nemá toľko informácií. Táto okolnosť ho robí mimoriadne náchylným na to, že musí súhlasiť s vopred naformulovanými podmienkami podnikateľa bez toho, aby mohol ovplyvniť ich obsah. Túto okolnosť možno opraviť iba v prípade, ak sa od predajcu alebo dodávateľa bude vyžadovať prísne dodržiavanie určitých informačných povinností.

107. Z tohto dôvodu aj subsidiárne preskúmanie na základe kritérií generálneho ustanovenia v článku 5 ods. 2 smernice 2005/29 vedie k záveru, že vo veci samej ide o „nekalú obchodnú praktiku“.

d) Návrh

108. Na základe vyššie uvedeného treba na prvú časť otázky odpovedať, že sa smernica 2005/29 má vykladať v tom zmysle, že správanie podnikateľa, ktorý v zmluve uvedie nižšiu ročnú percentuálnu mieru nákladov, ako je v skutočnosti, spĺňa kritériá na zaradenie ako nekalá obchodná praktika.

2. Druhá čiastková otázka: Vplyv nekalých obchodných praktík na platnosť zmluvy

109. Druhá čiastková otázka sa týka prípadných následkov, ktoré môže mať zaradenie obchodnej praktiky, ktorá je predmetom tejto veci, ako nekalej v zmysle smernice 2005/29, na platnosť dotknutej zmluvy v kontexte smernice 93/13. Na tento účel treba preskúmať relevantnosť jednotlivých právnych aktov v zásade uplatniteľných na predmetnú vec, ako aj druh a spôsob, akým spolupôsobia.

a) Relevantnosť smernice 87/102

110. Na tento účel treba konštatovať, že z porušenia informačnej povinnosti zakotvenej v článku 4 ods. 2 písm. a) smernice 87/102 v žiadnom prípade nemožno priamo vyvodiť závery týkajúce sa prípadnej čiastočnej alebo celkovej neplatnosti úverovej zmluvy, najmä ak sa článok 14 ods. 1 smernice obmedzuje na konštatovanie, že členské štáty zabezpečia, že úverové zmluvy neznižujú, na

50 — Pozri ABBAMONTE, G.: c. d., s. 28, podľa ktorého je preskúmanie porušenia odbornej starostlivosti vylúčené, ak v konkrétnom prípade existuje klamlivá, resp. agresívna obchodná praktika. Takáto obchodná praktika totiž automaticky porušuje akúkoľvek odbornú starostlivosť. Podobne tiež HENNING-BODEWIG, F.: Die Richtlinie 2005/29/EG über unlautere Geschäftspraktiken. In: *Gewerblicher Rechtsschutz und Urheberrecht – Internationaler Teil*, 2005, č. 8/9, s. 631, ktorá poukazuje na to, že generálne ustanovenie v článku 5 ods. 1 (ktoré je zase spresnené v článku 5 ods. 2) sa uplatní až vtedy, keď konkrétne skutkové okolnosti nepatria do „čierneho zoznamu“ nekalých obchodných praktík v prílohe I smernice, a keď nejde o nijaký z upravených ukážkových príkladov generálneho ustanovenia (klamlivé, resp. agresívne obchodné praktiky).

51 — Pozri bod 43 a nasl. týchto návrhov.

škodu spotrebiteľa, ustanovenia vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré vyplývajú alebo sú v zhode s touto smernicou. Vo veci samej síce ide vzhľadom na nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov z objektívneho hľadiska o porušenie tejto informačnej povinnosti. Konkrétnejšiu právnu úpravu, ktorá by napríklad vnútroštátne súdy zaväzovala stanoviť neplatnosť úverovej zmluvy, však smernica 87/102 neobsahuje. Vzhľadom na to, že uvedená smernica neobsahuje zodpovedajúci právny následok v prípade porušenia tejto informačnej povinnosti, nie je pre odpoveď na druhú čiastkovú otázku relevantná.

b) Relevantnosť smernice 2005/29

111. Naopak, jednoznačnejšie sú ustanovenia smernice 2005/29 v rozsahu, v akom, ako už bolo uvedené [52], sa podľa článku 3 ods. 2 nedotýkajú zmluvného práva, a najmä pravidiel o platnosti, uzavieraní alebo účinkoch zmluvy. Článok 13 síce stanovuje povinnosť členských štátov v prípade porušenia vnútroštátnych predpisov týkajúcich sa prebratia tejto smernice určiť sankcie. Výklad v tom zmysle, že ako sankciu možno stanoviť aj neplatnosť zmluvnej podmienky, by bol v jednoznačnom rozpore s prvým uvedeným predpisom. Takýto výklad by vzhľadom na výslovné rozhodnutie tvorcu smernice neupraviť zmluvné právo smernicou 2005/29 neobstál. Z tohto dôvodu nie je táto smernica pre odpoveď na druhú čiastkovú otázku priamo relevantná.

c) Relevantnosť smernice 93/13

112. Neexistujúca relevantnosť smernice 2005/29 ale v žiadnom prípade nebráni uplatneniu ostatných právnych aktov Únie a v nich stanovených právnych prostriedkov na ochranu spotrebiteľa. [53] Do úvahy teda prichádza uplatnenie smernice 93/13, najmä ak sa jej predmet právnej úpravy, ako už bolo uvedené, týka zmluvného práva a najmä platnosti zmlúv.

i) Pôsobnosť smernice

113. Na tento účel by sporná zmluvná podmienka najskôr mala patriť do rozsahu pôsobnosti smernice 93/13. Pôsobnosť tejto normy je stanovená v článku 1. K obmedzeniu osobnej pôsobnosti dochádza tým, že podľa článku 1 ods. 1 sa smernica týka iba podmienok v zmluvách uzatvorených medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom. Z toho vyplýva, že z jej pôsobnosti sú vylúčené zmluvy medzi spotrebiteľmi, ako aj zmluvy medzi predajcami alebo dodávateľmi. Vecná pôsobnosť je definovaná tak, že vyplýva z článku 1 ods. 1 v spojení s článkom 2 písm. a) a s článkom 3 ods. 1 a že predmetom kontroly zavedenej smernicou môže byť len zmluvná podmienka, „ktorá nebola individuálne dohodnutá“.

114. Vo veci samej sa nespochybňuje, že v prípade úverovej zmluvy, ktorú uzatvorila žalovaná vo veci samej so zákazníkom, ide o zmluvu medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom. Z okolnosti zvýraznenej v uznesení o preložení návrhu na začatie prejudiciálneho konania, že sa úvery poskytujú na základe štandardných formulárových zmlúv, možno dospieť k záveru, že sporná úverová zmluva nebola so spotrebiteľom individuálne dohodnutá. Z toho vyplýva, že táto zmluva patrí tak do osobnej, ako aj do vecnej pôsobnosti smernice.

ii) Rozsah kontroly obsahu zmluvných podmienok

115. Ustanovenie zmluvy, ktoré obsahuje nesprávne uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov, by ďalej muselo byť prístupné obsahovej kontrole podľa článku 4 ods. 2 smernice 93/13.

52 — Pozri bod 82 a nasl. týchto návrhov.

53 — Pozri ABBAMONTE, G.: c. d., s. 16.

116. V tejto súvislosti treba odkázať na rozsudok Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, v ktorom Súdny dvor konštatoval, že táto právna úprava nedefinuje pôsobnosť smernice, ale skôr smeruje k stanoveniu „spôsobov a rozsahu vecného preskúmania zmluvných podmienok, ktoré neboli individuálne dohodnuté a ktoré opisujú základné plnenia zmlúv uzavretých medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom“ [54]. Podľa toho sa hodnotenie nekalej povahy podmienok „nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné“.

117. V súvislosti so zaradením k predmetom uvedeným v článku 4 ods. 2 smernice 93/13 treba poukázať na to, že normotvorca Únie považuje uvedenie ročnej percentuálnej miery nákladov za dôležité z dôvodu, že sa koniec koncov týka hlavného predmetu úverovej zmluvy. Obsahuje totiž informácie o nákladoch, ktoré musí nadobúdateľ úveru zaplatiť veriteľovi za poskytnutie pôžičky. Ročná percentuálna miera nákladov tým predstavuje hlavné plnenie prináležiace veriteľovi v celkovej štruktúre práv a povinností strán vyplývajúcich z úverovej zmluvy. Obdobne je aj ustanovenie, ktoré obsahuje nesprávne uvedenie nákladov napríklad z dôvodu, že bola zle vypočítaná ročná percentuálna miera nákladov, prístupné obsahovej kontrole podľa článku 4 ods. 2 smernice 93/13, ak nie je formulované jasne a zrozumiteľne.

118. Indície pre takýto záver možno čerpať z rozhodnutia Súdneho dvora vo veci Pohotovosť, ktorá vykazuje určité podobnosti s vecou samou. V tej veci sa Súdny dvor okrem iného zaoberal otázkou, či neexistencia údaja o ročnej percentuálnej miere nákladov v predmetnej zmluve o úvere, môže predstavovať rozhodujúcu okolnosť pre vnútroštátny súd v rámci jeho analýzy otázky, či podmienka zmluvy o úvere týkajúca sa jej nákladov, v ktorej sa nenachádza takýto údaj, je jasná a zrozumiteľná v zmysle článku 4 smernice 93/13. Súdny dvor na túto otázku odpovedal kladne [55], pričom vnútroštátnemu súdu pridelil úlohu v rámci posúdenia jednotlivého prípadu preskúmať, či sporná podmienka spĺňa vyššie uvedené podmienky jasnosti a zrozumiteľnosti.

119. V kontexte predmetnej otázky v spore sa ako relevantnejšia ale javí skutočnosť, že Súdny dvor v už citovanom rozhodnutí vo svojich úvahách zároveň implicitne súhlasil s možnosťou kontroly takejto zmluvnej podmienky. [56] Okolnosť, že vo veci Pohotovosť išlo o chýbajúci, a nie ako vo veci samej o nesprávny údaj, nie je z hľadiska hodnotenia relevantná pre otázku prípadnej uplatniteľnosti tejto judikatúry na vec samu, najmä ak v oboch prípadoch ide o podstatné informácie, ktoré napriek výslovnému normatívu práva Únie neboli integrované do úverovej zmluvy. V oboch prípadoch ide o ten istý predmet zmluvy, takže v zásade je obsahová kontrola možná. Závisí to napokon ale od toho, či sú splnené požiadavky jasnosti a zrozumiteľnosti, čo podľa judikatúry musia preskúmať príslušné vnútroštátne súdy. [57]

iii) Nekalá povaha zmluvnej podmienky

120. Do právomocí vnútroštátneho súdu ďalej patrí v jednotlivých prípadoch posúdiť nekalosť spornej zmluvnej podmienky. Toto posúdenie treba vykonať na základe všeobecných kritérií, ktoré normotvorca Únie stanovil v článku 3 ods. 1 a v článku 4 ods. 1 smernice 93/13. [58] Ako konštatoval Súdny dvor v rozsudku Pannon GSM [59], článok 3 smernice abstraktne definuje faktory, ktoré dávajú zmluvnej podmienke, ktorá nebola individuálne dohodnutá, nekalý charakter, zatiaľ čo príloha, na ktorú odkazuje článok 3 ods. 3 smernice 93/13, obsahuje nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré možno vyhlásiť za nekalé, slúžiaci ako odkaz.

54 — Pozri rozsudok Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, už citovaný v poznámke pod čiarou 26, bod 34.

55 — Pozri uznesenie Pohotovosť, už citované v poznámke pod čiarou 6, bod 77.

56 — Tamže, bod 73.

57 — Pozri rozsudok Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, už citovaný v poznámke pod čiarou 26, bod 32.

58 — Pozri rozsudky z 9. novembra 2010, Pénzügyi Lízing, C-137/08, Zb. s. I-10847, bod 40; Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, už citovaný v poznámke pod čiarou 26, bod 34; Freiburger Kommunalbauten, už citovaný v poznámke pod čiarou 22, body 18, 19 a 21, a zo 7. mája 2002, Komisia/Švédsko, C-478/99, Zb. s. I-4147, body 11 a 17.

59 — Rozsudok Pannon GSM, už citovaný v poznámke pod čiarou 8, body 37 až 39.

121. Okolnosť, či zaradenie obchodnej praktiky ako „nekalej“ v zmysle smernice 2005/29 napokon môže mať vplyv na zaradenie podmienky ako „nekalej“ v zmysle smernice 93/13, ako sa domnieva vnútroštátny súd v rámci svojej druhej čiastkovej otázky, možno podľa môjho názoru zodpovedať až na základe výkladu článku 4 ods. 1 smernice 93/13. Ako sa nedávno rozhodlo v rozsudku Pénzügyi Lízing [60], vyššie uvedené všeobecné kritériá v smernici totiž tiež patria do právomoci Súdneho dvora, pokiaľ ide o ich výklad.

122. Toto ustanovenie konkrétne stanovuje, že nekalosť zmluvnej podmienky sa „hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená, a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí“. Prostredníctvom širokej formulácie tohto ustanovenia sa na vnútroštátny súd vplýva, aby zohľadnil nielen samotný obsah zmluvy, ale aj množstvo ďalších relevantných faktorov. [61]

123. O to viac treba zohľadniť aj také faktory, s ktorými sú spojené určité právne hodnotenia zákonodarcu. V prospech tohto výkladu hovorí skutočnosť, že podľa tohto ustanovenia treba výslovne zohľadniť „všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy“. Tak znenie a účel právnej úpravy článku 4 ods. 1 smernice 93/13, ako aj vzájomný vzťah oboch smerníc v rámci práva Únie týkajúceho sa ochrany spotrebiteľa umožňuje záver, že sa má pod ním rozumieť aj správanie, ktorého účelom podľa definície „obchodných praktík“ obsiahnutej v článku 2 písm. d) smernice 2005/29 je prilákanie zákazníkov, aby uzatvorili spotrebiteľské zmluvy. Výrazný argument v prospech tohto výkladu ponúka pätnáste odôvodnenie smernice 93/13, podľa ktorého pri posudzovaní nekalosti zmluvných podmienok treba najmä zohľadniť, „či spotrebiteľ bol stimulovaný [či sa na spotrebiteľa *akýmkoľvek spôsobom vplývalo – neoficiálny preklad*]“ [62].

124. Na tomto mieste treba podľa môjho názoru zohľadniť prípadné hodnotenie obchodnej praktiky ako „nekalej“ podľa kritérií stanovených v smernici 2005/29 v rámci posudzovania nekalej povahy zmluvnej podmienky. Označenie ako „nekalá“ v zmysle smernice 2005/29 totiž neznamená nič iné, ako normotvorcom Únie odsudzované vplývanie na schopnosť posúdenia a na slobodné rozhodovanie spotrebiteľa. Navyše treba poukázať na to, že nekalá povaha obchodnej praktiky vyjadrená v takomto vplývaní napokon umožňuje objasniť zásadný faktor, ktorý treba zohľadniť v rámci posudzovania nekalosti zmluvnej podmienky, a to, či predajca alebo dodávateľ prípadne za porušenia článku 3 ods. 1 smernice 93/13 konal v rozpore so stanovenou zásadou dobrej viery. Vyplýva to výslovne z pätnásteho odôvodnenia smernice 93/13. Z tohto hľadiska možno článok 4 ods. 1 smernice 93/13 v určitom zmysle považovať za vstupnú bránu pre hodnotenia v oblasti práva nekalej súťaže.

125. Konvergenciu v smere ochrany oboch smerníc, na ktorú som už poukázala [63], možno spoznať podľa toho, že neprípustné ovplyvňovanie tvorby vôle spotrebiteľa zo strany predajcu alebo dodávateľa v dôsledku nekalej obchodnej praktiky často vyústi do nerovnováhy zmluvných vzťahov v neprospech spotrebiteľa. [64] To ale ešte neznamená, že nekalosť obchodnej praktiky automaticky evokuje nekalosť zmluvnej podmienky. Posúdenie nekalej povahy zmluvnej podmienky treba naopak v prvom rade vykonať na základe ustanovení smernice 93/13 ako priamo relevantného práva. Okolnosť, že

60 — Rozsudok Pénzügyi Lízing, už citovaný v poznámke pod čiarou 58, bod 40.

61 — Pozri BRANDNER, H. E.: Maßstab und Schranken der Inhaltskontrolle bei Verbraucherverträgen. In: *Monatsschrift für Deutsches Recht*. 4/1997, s. 313.

62 — Kurzívou zvýraznila generálna advokátka. Podľa názoru PFEIFFER, T.: c. d., bod 13, s. 5, môžu byť v prípade obmedzenia slobodného rozhodnutia relevantné: faktické alebo právne dominantné postavenie jednej zmluvnej strany; existenčná alebo aj nutná odkázanosť jednej strany na plnenie; predchádzajúce vzdelanie a obchodné skúsenosti; rozpoznateľné dôsledné preskúmanie vopred vykonané spotrebiteľom; existencia letmého každodenného obchodu; existencia formulárovej zmluvy; odsúdeniahodné presvedčovacie metódy (napr. apel na rodinnú ochotu pomôcť, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi), bagatelizovania (napríklad podpis „iba pre spisy“) alebo existencia situácie za použitia nátlaku.

63 — Pozri bod 91 týchto návrhov.

64 — Pozri KAPNOPOULOU, E.: c. d., s. 152, podľa ktorej názoru je okolnosť, že sa vplývalo na spotrebiteľa akceptovať zmluvnú podmienku, pričom on tomuto „vplývaniu“ podľahol, indíciou pre nerovnováhu v konkrétnej spotrebiteľskej zmluve.

obchodnú praktiku, ktorá viedla k uzatvoreniu úverovej zmluvy, treba označiť za „nekalú“, môže mať nanajvýš význam ako jeden z viacerých argumentov, o ktoré príslušný súd oprie svoje posúdenie podľa článku 4 smernice 93/13.[65] V tomto rozsahu treba s nemeckou vládou[66] súhlasiť v tom, že konštatovanie nekalej obchodnej praktiky môže mať iba nepriamy vplyv na konštatovanie nekalosti zmluvnej podmienky.

d) Návrh

126. Podľa uvedeného sa na druhú čiastkovú otázku má odpovedať, že smernica 2005/29 sa má vykladať v tom zmysle, že konštatovanie nekalosti obchodnej praktiky nemá priame účinky na otázku, či úverová zmluva uzatvorená v rámci tejto obchodnej praktiky je platná.

3. Zhrnutie záverov

127. Z vyššie uvedeného preskúmania vyplýva, že správanie podnikateľa, ktorý v zmluve uvedie nižšiu ročnú percentuálnu mieru nákladov, ako je v skutočnosti, spĺňa kritériá na zaradenie ako nekalá obchodná praktika, ako ju uvádza smernica 2005/29.[67] Napriek tomu, že sa táto smernica v zásade nedotýka neplatnosti jednotlivých zmlúv[68], treba konštatovať, že obsahuje určité hodnotenia, ktoré vykonal normotvorca Únie a ktoré by mal vnútroštátny súd aj zohľadniť pri posudzovaní nekalosti zmluvnej podmienky. Túto povinnosť má podľa článku 4 ods. 1 smernice 93/13, keďže toto posúdenie sa má vykonať aj „so zreteľom… na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy“. K uvedeným hodnoteniam patrí aj odsúdenie určitej obchodnej praktiky napríklad vo forme zakázaného vplývania zo strany podnikateľa na posudzovaciu schopnosť a slobodu rozhodovania spotrebiteľa. Existenciu nekalej obchodnej praktiky možno použiť ako indíciu pre nekalú povahu zmluvnej podmienky, ale to vnútroštátny súd nezbavuje povinnosti vykonať toto posúdenie na základe všetkých okolností jednotlivého prípadu.[69]

VII – Návrh

128. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor na prejudiciálne otázky položené Okresným súdom Prešov odpovedal takto:

1. Článok 6 ods. 1 smernice 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že pre otázku ďalšej existencie spotrebiteľskej zmluvy, ktorá obsahuje nekalé podmienky, nie je relevantné, či by to pre spotrebiteľa bolo výhodnejšie. Toto ustanovenie ale členským štátom nebráni vo svojich vnútroštátnych právnych poriadkoch v takomto prípade stanoviť právny následok neplatnosti pre celú zmluvu.

2. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/29/ES z 11. mája 2005 o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 84/450/EHS, smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES, 98/27/ES a 2002/65/ES a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 („smernica

65 — ABBAMONTE, G.: c. d., s. 16, sa síce výslovne nevyjadruje k otázke, či majú hodnotenia zo smernice 2005/29 vplývať na výklad smernice 93/13. Napriek tomu ale uvádza, že vnútroštátny súd musí pri poskytovaní právnej ochrany v rámci občianskoprávnej žaloby spotrebiteľa (smerujúcej k vypovedaniu zmluvy alebo zníženiu ceny) zohľadniť dôležité okolnosti, ako napríklad použitie nekalých obchodných praktík.

66 — Pozri bod 51 podania nemeckej vlády.

67 — Pozri bod 108 týchto návrhov.

68 — Pozri body 86 a 111 týchto návrhov.

69 — Pozri bod 121 a nasl. týchto návrhov.

o nekalých obchodných praktikách“) sa má vykladať v tom zmysle, že správanie podnikateľa, ktorý v zmluve uvedie nižšiu ročnú percentuálnu mieru nákladov, ako je v skutočnosti, spĺňa kritériá na zaradenie ako nekalá obchodná praktika.

Konštatovanie tejto nekalej obchodnej praktiky síce priamo neovplyvňuje posúdenie nekalej povahy, ako aj platnosti podmienky, resp. celej úverovej zmluvy podľa smernice 93/13. Môže sa ale považovať za okolnosť sprevádzajúcu uzatvorenie zmluvy, ktorú bude musieť príslušný vnútroštátny súd zohľadniť pri svojom posudzovaní podľa článku 4 ods. 1 smernice 93/13.